Lanupe2035

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden palvelulinjan kehittämisohjelma vuosille 2025-2035

Ajoissa – Yhdessä - Riittävän pitkään

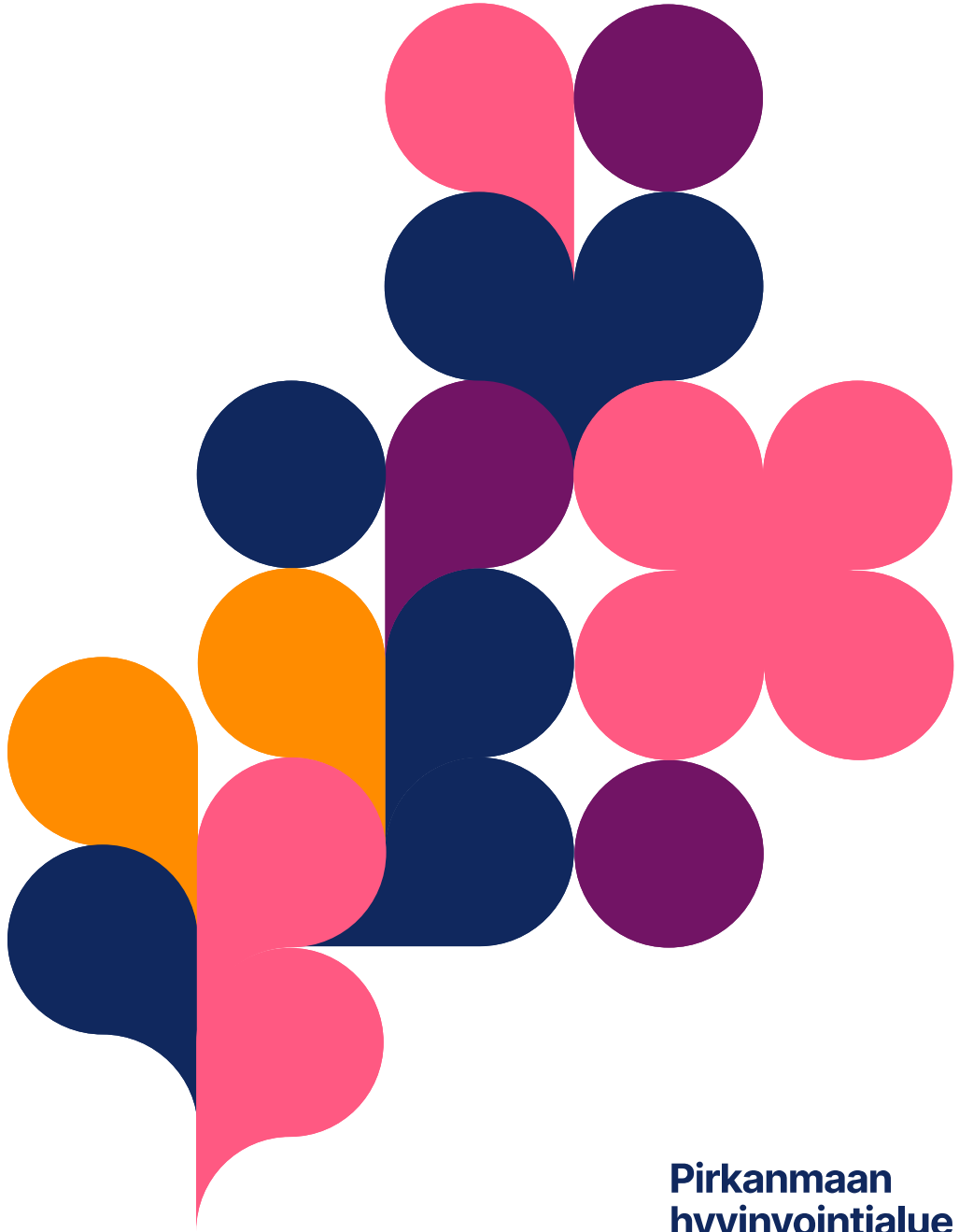

Pirkanmaan hyvinvointialue

Sisältö

1. Tausta
2. Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen järjestämisessä ja kehittämisessä huomioitavat asiat
3. Palvelurakenneuudistus 2026-2035
4. LANUPE2035- kehittämissuunnitelman sisällöt
5. Suunnitelma palveluiden järjestämiseksi ja kehittämiseksi 2025-2035
6. Suunnitelman valmistuminen ja arviointi
7. Liitteet
8. Lähteet

1. Tausta 1/2

- LANUPE2035-kehittämissuunnitelma antaa suuntaviivat Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinjan palveluiden järjestämiselle vuoteen 2035 saakka.
- Poliittiseen päätöksentekoon vietävällä kehittämissuunnitelmalla on vahva riippuvuus strategiaan ja strategian toimeenpanosuunnitelmaan.
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma toimenpiteet sekä tulevat vuositavoitteet määrittyvät LANUPE2035-kehittämissuunnitelman toimenpiteistä.
- Kehittämisohjelman toimeenpanon edistymistä raportoidaan hyvinvointialueen valtuustolle.
- Kehittämisohjelman toimenpiteiden ja tavoitetasojen ajankohtaisuutta arvioidaan valtuustokauden vaihtuessa.

Miksi ja miten?

- **Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi ja palvelurakenneuudistuksen toteutumiseksi** apua tarjotaan oikea-aikaisesti, vaikuttavasti ja asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.
  - Riittävä varhaisen vaiheen palvelujen resursointi varmistetaan.
  - Palvelujen tarjonta- ja tuotantotapaa modernisoidaan.
- Palvelurakenneuudistuksella on merkittävät inhimilliset sekä pitkän aikajänteen talousvaikutukset hyvinvointialueelle.
  - Lähtötilanteessa lastensuojelun kustannukset muodostavat 55 % palvelulinjan kustannuksista, vaikka palvelujen piirissä on alle 5 % alaikäisistä lapsista.
  - Tavoite on vähentää lastensuojelupalvelujen tarvetta ja näistä aiheutuneita kustannuksia.

LANUPE2035-kehittämisohjelman onnistumista seurataan lasten ja nuorten hyvinvoinnissa tapahtuvien muutosten kautta. Hyvinvoinnissa tapahtuneita muutoksia seurataan kouluterveyskyselystä saatavan tiedon avulla.

Palvelurakenneuudistustyössä onnistumista seurataan lastensuojeluilmoitusten, lastensuojelun avohuollon sekä kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrän kehittymisellä.

Lakisääteiset neuvola-, opiskeluhuolto- ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmat avaavat tehtävää työtä tarkemmalle tasolle.

2. Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden järjestämisessä ja kehittämistyössä huomioitavat asiat

2.1 Pirkanmaa alueena – väestö

- Tilastokeskuksen tiedon mukaan alaikäisiä oli Pirkanmaalla vuonna 2024 noin 96 000.
- Väestöennusteen mukaan alaikäisten määrä vähenee maltillisesti ja kansallisesta syntyvyyden laskusta huolimatta alle kouluikäisten määrän ennustetaan kasvavan. Eniten laskua on peruskouluikäisten lasten kohdalla.
- Väestöennusteiden mukaan lapsiperheiden keskittyminen kaupunkeihin vahvistuu.
- Tampereella asuvien alaikäisten määrä näyttäisi kasvavan vuosittain. Maahanmuuttajien osuus kasvaa nopeasti Tampereella ja kaupunkiseudulla.
- Toiminnan uudistamisessa huomioidaan Pirkanmaan alueiden erilainen väestökehitys ja alaikäisten määrän lasku.

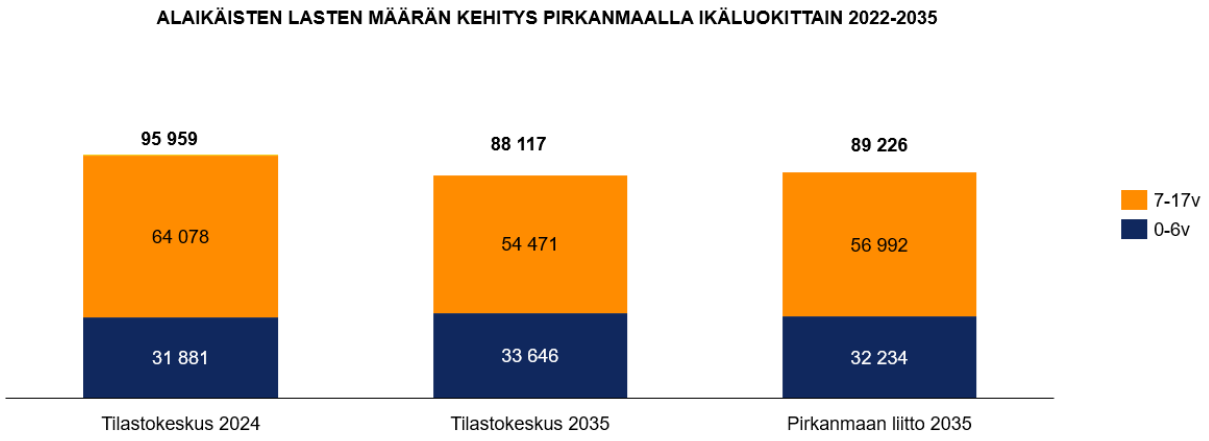

Lapsimäärän kehittymisen lisäksi eri palvelujen tarpeen kehittymiseen vaikuttavat lasten ja heidän vanhempiensa hyvinvoinnissa sekä lainsäädännössä tapahtuvat muutokset.

Pirkanmaan hyvinvointialue

2.2 Pirkanmaalaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila 1/2

- Tässä suunnitelmassa käytetään Pirkanmaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin kuvaamisessa valtakunnallisten kouluterveyskyselyiden tuloksia, jotka ovat myös kansallisia hyvinvointi-indikaattoreita.
- Lähtötilannetieto on otettu vuosilta 2023 ja 2025. Hyvinvointitietojen yhteydessä huomioidaan YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen velvoitteet.
- Joka toinen vuosi toteutettavan kouluterveyskyselyn kautta saadaan tietoa siitä, millaisia vaikutuksia kehittämisohjelman toimenpiteillä on ollut lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin.
- Kouluterveyskyselyn tulokset löytyvät koko Pirkanmaan osalta Pirhan avoimelta Tableau – raportilta Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti.

Pirkanmaan hyvinvointialue

2.2 Pirkanmaalaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila 2/2

- Lasten ja nuorten elinoloja ja hyvinvoinnin tilaa arvioidaan myös lasten, nuorten ja perheiden palveluiden toiminnasta saatavien tilastotietojen pohjalta.
- Toimintatietojen saatavuutta ja oikeellisuutta on haastanut pirstaleinen asiakas- ja potilastietojärjestelmä, jolloin tiedontuotanto on ollut hankalaa ja saatu tieto jonkin verran epäluotettavaa. Tähän odotetaan muutosta vuonna 2026 tietojärjestelmien yhtenäistyessä.
- Tietopohjan rakentamisessa hyödynnetään lisäksi ammattilaisten kokemustietoa, jota saadaan rakenteellisen sosiaalityön työryhmän tuottamana koko Pirkanmaan alueelta.
- Maakunnallisessa perhekeskusverkostossa ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman ohjausryhmässä käsitellään eri alueiden tilanteita ja ilmiöitä yhdessä kuntatoimijoiden ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.
- Asiakaskokemusta kootaan asiakaspalautteella, osallistamalla kokemusasiantuntijoita palveluiden kehittämiseen ja tekemällä kohdennettuja asukaskyselyitä.

2.3 Lasten ja nuorten terveelliset elämäntavat

Lasten ja nuorten terveellisiin elintapoihin liittyen on näkyvissä huolestuttava kehitys. **Nuorten riittävä unen saanti on heikentynyt** ja alle 8 tuntia nukkuvien osuus on suuri. Kouluterveyskysely mittaa eri indikaattorilla alakouluikäisten nukkumista ja sen mukaan 4. ja 5. luokkalaisista lapsista kokee nukkuvansa riittävästi suurin osa eli tytöistä 85 % ja pojista 89 %.

Myös ruokailutottumukset ovat kouluterveyskyselyn mukaan **heikentyneet** kaikissa ikäryhmissä vuodesta 2023. Arkiaamuisin aamupala jää syömättä jo alakouluikäisiltä lapsilta ja tilanne heikkenee siirryttäessä yläkouluun ja toiselle asteelle.

Päivittäisen koululounaan jättää väliin yhä useampi oppilas ja ammatillisessa oppilaitoksessa yli puolet tytöistä ilmoittaa, ettei syö aamupalaa ja/tai päivittäistä koululounasta.

Tiedoissa on alueellisia ja kuntakohtaisia eroja, joten niiden paikallinen tarkastelu on tarpeen paremman tilannekuvan saamiseksi.

Kouluterveyskyselyn vastausten perusteella vaikuttaa siltä, että viikoittainen **alkoholinkäyttö on vähentynyt** kaikissa ikäluokissa ja kaikilla kouluasteilla. Myös **huumeiden käyttökokeilut ovat laskeneet** vuodesta 2023.

Eniten huumekokeiluja on ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla. Positiivisena kehityksenä on tyttöjen huumeiden käyttökokeilujen määrän merkittävä lasku ammatillisessa oppilaitoksessa.

Korkeintaan tunnin viikossa hengästyttävää liikuntaa harrastavia on eniten ammattioppilaitoksen tytöissä.

Peruskoulun 4. ja 5. luokkalaisilta kysyttiin kouluterveyskyselyssä harrastamisesta ja vastausten mukaan kerran viikossa harrastavia on 88 %:a tytöistä ja 84 %:a pojista.

Kouluterveyskyselyn tuloksia: Lasten ja nuorten terveelliset elämäntavat

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin indikaattorit	v. 2023 tytöt	v. 2023 pojat	v. 2025 tytöt	v. 2025 pojat
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaista	41 %	31 %	42 %	31 %
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	51 %	51 %	52 %	54 %
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	38 %	38 %	41 %	36 %
Ei syö aamupalaa joka arkiaamu, % 4. ja 5. luokan oppilaista	29 %	25 %	27 %	25 %
Ei syö aamupalaa joka arkiaamu, % 8. ja 9. luokan oppilaista vuonna 2023	45 %	34 %	47 %	38 %
Ei syö aamupalaa joka arkiaamu, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	56 %	48 %	56 %	51 %
Ei syö aamupalaa joka arkiaamu, % lukion 1. ja 2. asteen oppilaista	37 %	32 %	41 %	37 %
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista	43 %	30 %	48 %	34 %
Ei syö koululounasta päivittäin, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. luokan oppilaista	55 %	36 %	53 %	36 %

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin indikaattorit	v. 2023 tytöt	v. 2023 pojat	v. 2025 tytöt	v. 2025 pojat
Käyttää alkoholia viikoittain 8. ja 9. luokan oppilaista	2 %	5 %	1 %	3 %
Käyttää alkoholia viikoittain, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	6 %	13 %	5 %	8 %
Käyttää alkoholia viikoittain, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3 %	5 %	1 %	5 %
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista	7 %	9 %	4	8 %
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	22 %	18 %	15 %	14 %
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	9 %	10 %	5 %	9 %
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa % 8. ja 9. luokan oppilaista	29 %	23 %	30 %	24 %
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1h viikossa, ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	43 %	33 %	45 %	33 %
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa korkeintaan 1h vapaa-ajalla, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	31 %	21 %	27 %	19 %

Mittarit: Kouluterveyskyselyn indikaattorit. **LOS:** Art 24 Lapsella on oikeus elää mahdollisimman terveenä ja saada tarvittaessa hoitoa.

2.4 Lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin tila

Kasvava osa pirkanmaalaisista lapsista ja nuorista kokee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta tai heillä on mielialaan liittyviä ongelmia tai masennusoireilua.

Tytöillä kohtalaisen tai vaikean ahdistuneisuuden kokemus on **merkittävästi yleisempää** kuin pojilla. Kaikissa ikäluokissa lähes kolmannes tytöistä on vastannut kokevansa kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta ja/tai vähintään kaksi viikkoa kestänyttä masennusoireilua.

Kiusaamista kokeneiden lasten ja nuorten määrä on pysynyt aika samana, joskin kuntakohtaiset erot ovat isoja. Kiusatuksi joutumisen kokemuksia on eniten 4. ja 5. luokkalaisilla ja määrä vähenee siirryttäessä yläkouluun ja toiselle asteelle.

Vastausten perusteella 4. ja 5. luokkalaisista tytöistä 10 % ja pojista 7 % kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Alakouluikäisiltä ei kysytä erikseen mielialaan liittyviä asioita.

Koulukuraattorilla ja –psykologilla käynnit ovat pysyneet suunnilleen samanlaisena aikavälillä 2023-2025. **Tytöt käyttävät palveluita poikia enemmän kaikissa ikäryhmissä ja kaikilla kouluasteilla.**

4. ja 5. luokan oppilaiden kuraattorilla ja psykologilla käyntien tietoja ei ole saatavilla vuodelta 2025. Tästä ikäluokasta on käynyt kouluterveydenhoitajalla muuten kuin terveystarkastuksessa vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana tytöistä 35 % ja pojista 32 %.

Kouluterveyskyselyn tulokset: Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin indikaattorit	v. 2023 tytöt	v. 2023 pojat	v. 2025 Tytöt	v. 2025 pojat
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa % 4. ja 5. luokan oppilaista	8 %	7 %	8 %	9 %
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa % 8. ja 9. luokan oppilaista	7 %	8 %	6 %	8,5 %
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	5 %	4 %	4 %	4 %
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	2 %	2 %	1 %	2 %
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus % 8. ja 9. luokan oppilaista	34 %	8 %	34 %	7 %
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	31 %	6 %	35 %	8 %
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	30 %	7 %	27 %	6 %
Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu % 8. ja 9. luokan oppilaista	33 %	11 %	31 %	10,2 %
Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu, ammattioppilaitoksen 1. ja 2. luokka	28 %	9 %	22 %	10 %

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin indikaattorit	v. 2023 tytöt	v. 2023 pojat	v. 2025 Tytöt	v. 2025 pojat
Käynyt koulukuraattorilla lukuvuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista	17 %	13 %	-	-
Käynyt koulukuraattorilla lukuvuoden aikana % 8. ja 9. luokan oppilaista	17 %	9 %	17 %	8 %
Käynyt koulukuraattorilla lukuvuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	15 %	6 %	15 %	7 %
Käynyt koulukuraattorilla lukuvuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	11 %	4 %	9 %	5 %
Käynyt koulupsykologilla lukuvuoden aikana % 8. ja 9. luokan oppilaista	16 %	6 %	15 %	7 %
Käynyt koulupsykologilla lukuvuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	15 %	5 %	15 %	6 %
Käynyt koulupsykologilla lukuvuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	15 %	5 %	14 %	5 %

Mittarit: Kouluterveyskyselyn indikaattorit, palvelulinjan toimintaindikaattorit **LOS:** Art 24 Lapsella on oikeus elää mahdollisimman terveenä ja saada tarvittaessa hoitoa

2.5 Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamisen

Lasten ja nuorten kokemus osallisuudesta ja kuulumisesta porukkaan ovat tärkeitä mielen hyvinvointia edistäviä tekijöitä.

Kouluterveyskyselyn mukaan **melko iso osa pirkanmaalaisista lapsista ja nuorista kokee itsensä yksinäiseksi**. Eniten näitä kokemuksia on tytöillä, joskin positiivista kehitystä on tapahtunut merkittävästi vuodesta 2023.

Vastausten mukaan 4. ja 5. luokkalaisten kohdalla tilanne on paras ja lähes kaikilla on ainakin yksi hyvä ystävä. Tilanne huononee yläkouluikäisillä ja toisella asteella.

Yksinäisyyden kasvu on tunnistettu myös kansallisesti riskitekijänä. Osallistujien Suomi –toimenpideohjelmassa on tavoitteena lisätä ammattilaisten kykyä tunnistaa yksinäisyys mahdollisimman tehokkaasti peruspalveluissa, kuten neuvolassa, perhekeskuksessa, opiskeluhuollossa, mielenterveys- ja päihdepalveluissa.

Kokemukset syrjityksi joutumisesta koulussa tai vapaa-ajalla ovat vähentyneet merkittävästi vuodesta 2023 pois lukien yläkouluikäiset pojat. Tyttöjen kohdalla positiivinen kehitys on varsin hyvällä tasolla.

Koulussa mahdollisuus keskustella aikuisen kanssa mieltä painavista asioista on parantunut hyvin etenkin toisen asteen koulutuksessa. 4. ja 5. luokkalaisten kohdalla luvuissa on laskua vuoteen 2023 verrattaessa ja tässä voisi olla hyvä tarkastella koulukohtaisia tietoja tarkemmin.

Kouluterveyskyselyn tuloksia: Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen

Lasten ja nuorten hyvinvointi-indikaattorit	v. 2023 tytöt	v. 2023 pojat	v. 2025 tytöt	v. 2025 pojat
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista	5 %	3 %	5 %	3 %
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	20 %	9 %	17%	6 %
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % ammattioppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	26 %	9 %	19 %	6 %
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	21 %	9 %	15 %	7 %
Ei yhtään hyvää ystävää, % 4. ja 5. luokan oppilaista	1 %	1 %	1 %	1 %
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista	9 %	10 %	7 %	8 %
Ei yhtään läheistä ystävää, % ammattioppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	7 %	8 %	6 %	7 %
Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	7 %	10 %	6 %	7 %

Lasten ja nuorten hyvinvointi-indikaattorit	v. 2023 tytöt	v. 2023 pojat	v. 2025 tytöt	v. 2025 pojat
Kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla, % 8. ja 9. luokan oppilaista	38 %	25 %	33 %	30 %
Kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla, % 8. ammattioppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	32 %	16 %	20%	14 %
Kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	24 %	15 %	14 %	14 %
Mahdollisuus keskustella koulussa mieltä painavista asioista aikuisten kanssa, % 4. ja 5. luokan oppilaista	62 %	61 %	55 %	56 %
Mahdollisuus keskustella koulussa mieltä painavista asioista aikuisten kanssa, % 8. ja 9. luokan oppilaista	43 %	51 %	50 %	50 %
Mahdollisuus keskustella koulussa mieltä painavista asioista aikuisten kanssa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	52 %	56 %	63 %	62 %
Mahdollisuus keskustella koulussa mieltä painavista asioista aikuisten kanssa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	53 %	56 %	66 %	64 %

Mittarit: Kouluterveyskyselyn indikaattorit, **LOS:** Art 12. Lapsen oikeus esittää näkemyksensä ja saada ne huomioon otetuksi

2.6 Turvallinen kasvuympäristö ja arjen turvallisuuden lisääminen

Kaikilla lapsilla ja nuorilla on oikeus turvalliseen kasvuympäristöön. Turvallisuuden tunnetta heikentävät kokemukset kiusaamisesta, häirinnästä ja erilaisesta kaltoinkohtelusta.

Kaikki kouluterveyskyselyn seurantaindikaattorit osoittavat lasten ja nuorten kasvuympäristössä olevan turvattomuutta aiheuttavia tekijöitä. Positiivista on kuitenkin se, että vastausten perusteella tilanne on lähtenyt kehittymään selkeästi parempaan suuntaan vuodesta 2023.

Lasten ja nuorten kasvuympäristön ja arjen turvallisuuden lisääminen on yhteinen asia, jota voidaan edistää tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen sote-toimijoiden, kuntien ja järjestöjen kanssa.

Vastausten perusteella **suurin osa lapsista ja nuorista voi keskustella vanhempiensa kanssa asioistaan** ja tilanne on myös hiukan parantunut vuodesta 2023.

Vastausten perusteella **koulukuraattorin tapaamiselle pääsee suurin osa käyntiä tarvitsevista ja tilanne on parantunut vuodesta 2023 etenkin tyttöjen osalta**

Lasten ja nuorten vastausten perusteella kiusaaminen osa saatu loppumaan melko hyvin sen jälkeen, kun koulun työntekijä on saanut tietää asiasta. Poikien vastausten perusteella näin on onnistunut yli 80 % ja tyttöjen kohdalla noin 60-75 % tilanteita. Parhaiten puuttuminen on onnistunut alakouluikäisten kohdalla.

Kouluterveyskyselyn tuloksia: Lasten ja nuorten turvallinen kasvuympäristö

Lasten ja nuorten hyvinvointi-indikaattori	v. 2023 tytöt	v. 2023 pojat	v. 2025 tytöt	v. 2025 pojat
Kokenut seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttöä vuoden aikana, % 4. ja 5. lk	11 %	7 %	13 %	9 %
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % 8. ja 9. lk	45 %	12 %	32 %	12 %
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % ammattioppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	50 %	8 %	36 %	8 %
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	49 %	8 %	32 %	8 %
Kokenut vanhempien tai huolta pitävien aikuisten taholta fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista	14 %	16 %	12 %	13 %
Kokenut vanhempien tai huolta pitävien aikuisen taholta fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista	15 %	9 %	10 %	6 %
Kokenut vanhempien tai huolta pitävien aikuisten taholta fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % ammattioppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	10 %	5 %	6 %	3 %
Kokenut vanhempien tai huolta pitävien aikuisten taholta fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % ammattioppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	9 %	5 %	6 %	3 %

Lasten ja nuorten hyvinvointi-indikaattori	v. 2023 tytöt	v. 2023 pojat	v. 2025 tytöt	v. 2025 pojat
Ei voi juuri koskaan keskustella vanhempien kanssa asioistaan, % 4. ja 5. luokan oppilaista	3 %	2 %	3 %	2 %
Ei voi juuri koskaan keskustella vanhempien kanssa asioistaan, % 8. ja 9. luokan oppilaista	10 %	5 %	9 %	4 %
Ei voi juuri koskaan keskustella vanhempien kanssa asioistaan, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	10 %	5 %	7 %	4 %
Ei voi juuri koskaan keskustella vanhempien kanssa asioistaan, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	10 %	8 %	6 %	3 %
Ei ole päässyt koulukuraattorille yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana, % käyntiä tarvinneista 8. ja 9. luokan oppilaista	8 %	14 %	3 %	18 %
Ei ole päässyt koulukuraattorille yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana, % käyntiä tarvinneista ammattioppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	6 %	10 %	5 %	11 %
Ei ole päässyt koulukuraattorille yrittämisestä huolimatta lukuvuoden aikana, % käyntiä tarvinneista lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	9 %	11 %	3 %	8 %

Mittarit: Kouluterveyskyselyn indikaattorit **LOS:** Art 6. Oikeus elämään ja kehittymiseen, Art 19. Lasta on suojeltava kaikelta väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä

3. Palvelurakenneuudistus 2026-2029

Pirkanmaan
hyvinvointialue

3. Palvelutarvetta ennakoivat tekijät ja keskeiset haasteet

- **Valtaosa pirkanmaalaisista lapsista ja nuorista voi hyvin ja paremmin kuin aikaisemmin, mutta lasten ja nuorten hyvinvointierot ovat kasvaneet.**
- Pienelle joukolle lapsia ja nuoria kasaantuu useita eri riskitekijöitä, jotka aiheuttavat palvelujen tarvetta.
- Kohorttitutkimukset kertovat vahvasta ongelmien periytymisestä sukupolvelta toiselle; lapsuuden olosuhteilla on havaittu olevan merkittävä vaikutus lapsen ja nuoren myöhempään hyvinvointiin.
- Lasten ja nuorten alkoholin ja huumeiden käyttö sekä tupakointi on yleisesti vähentynyt, mutta nuuskan ja sähkötupakan käyttö on korkealla tasolla.
- Ylipainoisten lasten ja nuorten määrä sekä vähäisesti nukkuvien ja liikuntaa harrastavien lasten ja nuorten osuus on korkealla tasolla.

- Keskeinen haaste Pirkanmaalla on **kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17 -vuotiaiden suuri määrä.**
- Toinen merkittävä haaste liittyy **lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen tarpeen kasvuun** sekä **riittämättömiin päihdepalveluihin.** Haasteet mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuudessa heijastuvat kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrän kehittymiseen.
- Palvelujen tarpeessa tapahtuvia muutoksia voidaan selittää myös palvelujärjestelmän kyvykkyyteen sekä laajemmin yhteiskunnallisilla ja lainsäädäntömuutoksiin liittyvillä tekijöillä.
- Samanaikaisesti eri organisaatioissa lapsiin ja perheisiin kohdennettavat säästöt aiheuttavat riskin lasten ja perheiden hyvinvoinnille sekä Pirhan palvelujen tarpeen kasvulle.
- Henkilöstön hyvinvointivajeet ja vaihtuvuus sekä tietopohjan vaillinaisuus haastavat palvelujen järjestämistä.

3.1 LANUPE2035 -kehittämissuunnitelman indikaattorit: Lastensuojeluilmoitukset % vastaavan ikäisestä väestöstä

- Varhaisen vaiheen palvelujen ja toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan seurata lastensuojeluilmoitusten määrän kehittymisellä.
- Ilmoitusten syyt ovat lähes samat kuin kodin ulkopuolelle tehtyjen sijoitusten syyt. Nämä antavat osviittaa siihen, mihin tekijöihin palvelutarjonnassa ja kehittämistoiminnassa tulisi keskittyä.
- Aikavälillä 2022-2025 lastensuojeluilmoitusten lukumäärä kasvoi Pirkanmaalla 5235 ilmoituksella (+ 39 %).
- Vuonna 2025 eniten lastensuojeluilmoituksia tehtiin lapsen aggressiivisen käyttäytymisen takia. Ilmoitusten syissä korostuivat myös vanhempien toimintaan liittyvät syyt.
- Eniten lastensuojeluilmoituksia on tehtiin viranomaisten esimerkiksi terveydenhuollon ja koulun toimesta.
- Lastensuojelun käsittelyajat ovat toteutuneet koko ajan paremmin ja tilanne vastaa valtakunnallista tasoa.

Indikaattori	2022	2025
0-17-vuotiaat, joista on tehty lastensuojeluilmoitus, % vastaavan ikäisestä väestöstä	**7,8%**	**9,8 %**

Lastensuojeluilmoitusten yleisimmät syyt vuonna 2025

- Lapsen aggressiivinen käyttäytyminen
- Perheristiriidat
- Vanhempien alkoholinkäyttö/sekakäyttö/lääkkeet
- Lapsen koulunkäyntiin liittyvät ongelmat
- Vanhempien mielenterveysongelmat
- Perheväkivalta
- Lapsen rikollinen käyttäytyminen
- Lapsen pahoinpitely
- Lapsen alkoholinkäyttö/sekakäyttö/lääkkeet
- Lapsen hoidon laiminlyönti

Pirkanmaa tavoite v. 2035: 6 %

3.2 LANUPE2035 indikaattorit: Lastensuojelun avohuollon asiakkuudet % vastaavan ikäisestä väestöstä

- Koko palvelujärjestelmän toiminnan ja erityisesti sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen vaikuttavuutta voidaan seurata lastensuojelun avohuollon asiakasmäärän kehittymisellä.
- Huolimatta merkittävästä lastensuojeluilmoitusten määrän kasvusta aikavälillä 2022-2025 lastensuojelun avohuollon asiakkaana olevien lasten lukumäärä on laskenut Pirkanmaalla 452 lapsella. Prosentuaalinen lasku lähtötilanteesta on 13 %. Koko maan tasolla laskua on tapahtunut 2,4 %.
- Pirkanmaalla eniten lastensuojelun avohuollon osalta on yläkouluikäisten lasten asiakkuuksissa (13-17 –vuotiaat).
- Ikäryhmittäisessä tarkastelussa eniten lastensuojelun avohuollon asiakkaita on edelleen 13–17 -vuotiaiden ikäryhmässä, joka on trendi koko maassa.

Indikaattori	2022	2025
0-6-vuotiaat, lastensuojelun avohuollon asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	**2,7 %**	**2,4 %**
7-12-vuotiaat, lastensuojelun avohuollon asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	**3,2 %**	**3,2 %**
13-17-vuotiaat, lastensuojelun avohuollon asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	**5,4 %**	**4,1 %**
0-17-vuotiaat, lastensuojelun avohuollon asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	**3,6 %**	**3,2 %**

Pirkanmaa tavoite v. 2035: enintään 2,5 % 0-17-vuotiaista on lastensuojelun avohuollon asiakkuudessa.

3.3 LANUPE2035 indikaattorit: Kodin ulkopuolella sijoitetut 0-17-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä

- Koko palvelujärjestelmän ja erityisesti lastensuojelun avohuoltopalvelujen vaikuttavuutta voidaan seurata kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrän kehittymisellä.
- Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten kokonaismäärä on laskenut Pirkanmaalla vuodesta 2022 vuoteen 2025 yhteensä 201 sijoituksella. Suunta on parempi kuin koko maassa.
- Suurin muutos Pirkanmaalla on yläkouluikäisten uusien huostaanottojen määrän lasku.
- Kaikissa ikäluokissa on sijoitettu jonkin verran enemmän poikia kuin tyttöjä ja trendi on sama koko maassa.
- Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrässä voi eri vuosien välillä tapahtua yllättäviä muutoksia. Palvelujärjestelmässä tapahtuvat muutokset näkyvät pitkän aikajänteen trenditiedossa.

Indikaattori	2022	2025
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä	**1,5 %**	**1,3 %**
Huostassa 0-17-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä	**1,1 %**	**0,9 %**
Kiireellisesti sijoitettuna 0-17-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä	**0,4%**	**0,4 %**

Kodin ulkopuolelle sijoittamisen yleisimmät syyt vuonna 2025
- Perheristiriidat
- Lapsen alkoholinkäyttö/sekakäyttö/lääkkeet
- Riittämätön vanhemmuus
- Lapsen pahoinpitely
- Lapsen sosiaalinen sopeutumattomuus
- Lapsen mielenterveysongelmat
- Vanhempien mielenterveysongelmat
- Vanhempien alkoholin/huumeiden/sekakäyttö
- Lapsen rikollinen toiminta

Lapsen itsetuhoinen käyttäytyminen

Pirkanmaa tavoite v. 2035: enintään 0,8 % 0-17-vuotiaista on sijoitettuna kodin ulkopuolelle.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Palvelurakenneuudistuksen ja pitkän aikajänteen LANUPE2035 –kehittämisohjelman indikaattorit, tavoitetasot ja eteneminen

Oikea-aikaisen neuropsykiatrisen avun piiriin pääsy

Tavoite vuosi 2027: Nepsy-tuen tai –valmennuksen piiriin pääsee kuukauden sisällä hakemuksesta.

Tavoite vuosi 2027: Erikoissairaanhoidossa neurokirjopotilaiden osalta toteutuu strukturoitu psykoedukaatio.

Tavoite 2035: Nepsy-tuen tai –valmennuksen piiriin pääsee viimeistään kahden viikon sisällä hakemuksesta.

0-17-vuotiaat, joista on tehty lastensuojeluilmoitus (%-osuus)

Vuosi 2022: 7,8 % / 13 427kpl

Vuosia 2023: 9,3 %

17 185 kpl

Vuosi 2024: 9,8 %
18 687 kpl

Vuosi 2025: 9,8 %, 18 662 kpl – tavoite 6 % ei toteutunut

Tavoite 2035: 6 %

Kasvu 2022 -> 2025 yhteensä 39 %

Lastensuojelun avohuollon asiakkuudessa 0-17-vuotiaista (%-osuus)

Vuosi 2022: 3,6 %

3525 kpl

Vuosi 2023: 3,7 %

3574 kpl

Vuosi 2024: 3,5 % 3 318 kpl

Vuosi 2025: 3,2 %, 3073, tavoite 3,3 % toteutui

Tavoite 2030: 2,5 %

Tavoite 2035: 2,5 %

Asiakkuuksien vähenemä 2022 -> 2025 yhteensä 452 lasta

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lukumäärä 0-17-vuotiaista (%-osuus)

Vuosi 2022: 1,5 % /1527

Vuosi 2023: 1,4 % / 1440

Vuosi 2024: 1,4 % / 1381

Vuosi 2025: 1,3 %, 1326 lasta. Tavoite 1,3 % toteutui.

Tavoite 2025: 1,3 %

Tavoite 2030: 1,0 %

Tavoite 2035: 0,8 %

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrän lasku 2022 -> 2025 yhteensä 201 sijoitusta

Pirkanmaan hyvinvointialue

3.5 Vuonna 2025 Pirkanmaalla kodin ulkopuolelle sijoitettuja alaikäisiä oli vähemmän kuin keskimäärin koko Suomessa (%-osuus 0-17-vuotiaista)

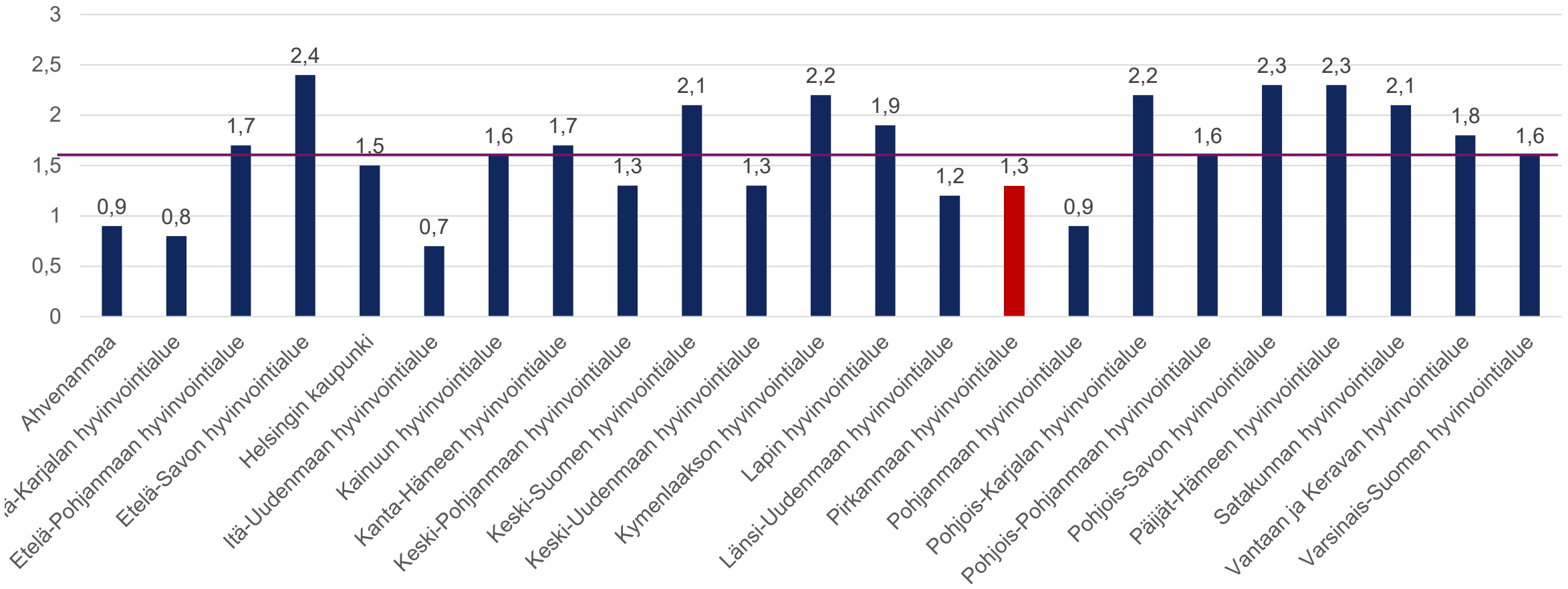

Pirkanmaan hyvinvointialue

Kodin ulkopuolelle sijoitettuina koko maassa 1,6 % kaikista 0-17-vuotiaista.

3.6 Pirkanmaa – keskeiset meneillään olevat muutokset

- **Palveluverkon uudistaminen** on käynnistynyt kaikissa palvelulinjan palveluissa. Tavoitteena on järjestää palvelut laadukkaasti, alueellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla sekä tarvittaessa digipalveluita ja liikkuvia palveluita hyödyntäen.
- Lasten ja nuorten **mielenterveys- ja päihdepalvelujen uudistus on käynnissä.** Se muuttaa palvelujen organisointitavan ja siirtää palvelujen painopisteen perustasolle. Uusi hoidon porrastus on jo parantanut hoitotakuun toteutumista ja kääntänyt psykiatrisen hoidon tarpeen laskuun.
- **Sosiaalihuollon palveluissa on toteutettu merkittävä organisaatio- ja tehtävänkuvauudistus vuonna 2025, jonka juurruttamistyö vie tulevat vuodet.** Ammattilaisten tehtävänkuvien laajentamisen myötä palvelujen vaikuttavuus kasvaa, kun asiakkaan työntekijä ei vaihdu niin usein. Myös arvioinnin laatu kasvaa. Kotiin vietäviä palveluja uudistetaan asiakkaiden tarpeiden mukaiseksi. Sijaishuollossa vahvistetaan perhehoidon osuutta, laitoshoidon osalta pyritään vahvistamaan oman tuotannon osuutta.
- **Monituottajuusohjelman toimeenpanotyössä** toteutetaan muun muassa keskeisistä palvelukokonaisuuksista tuotantotapa-analyysejä sekä vahvistetaan oman ja ostopalvelujen vertailukelpoisuutta. Edellä mainitut toimivat pohjana tietoon perustuvien järjestämistaparatkaisujen teolle.

3.7 Keskeiset lainsäädäntömuutokset

- Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä suun terveydenhuollon tarkastusten ajankohdista ja sisällöistä on säädetty 1.1.2026 lukien lain sijaan asetuksessa.
- Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveystarkastusten velvoittavuus ei ole muuttunut laki- ja asetusuudistuksen myötä.
- Kutsuntatarkastus ja opiskeluterveydenhuollon terveystarkastus yhdistyvät siten, että vuoden 2027 keväällä toteutetaan ensimmäiset yhdistetyt tarkastukset. Syksyllä 2026 otetaan käyttöön uusi sähköinen terveystarkastuskysely.

Sosiaalipalvelujen uudistumista tukevien lakiuudistusten tavoitteet

- **Sosiaalihuoltolain** ja **lastensuojelulain** muuttamiseksi on annettu hallituksen esitykset lausuntokierrokselle 4/2026. Ehdotukset sisältävät merkittäviä muutoksia palveluiden järjestämiseen ja sisältöihin. Keskeisiä muutoksia on nostettu huomioitavaksi palvelulinjan toiminnan suunnittelussa.
- Sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain muutoksilla tavoitellaan palvelujärjestelmän selkeyttämistä. Muutosten arvioidaan edesauttavan hyvinvointialueiden mahdollisuuksia organisoida selkeä palvelukokonaisuus, jotta asiakkaiden tuen tarpeisiin voitaisiin vastata nykyistä joustavammin ja oikea-aikaisemmin.
- Useampi lapsi saa jatkossa tukea ilman lastensuojelun asiakkuutta sosiaalihuoltolain mukaisina palveluina. Tällä arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia lasten ja perheiden kokemaan avun hakemisen ja vastaanottamisen kynnykseen.
- Lastensuojelun asiakkuuden kynnyksen nosto kohdentaa lastensuojelun viranomaistoiminnan entistä selkeämmin vaativampiin ja **vakavaa suojelun** tarvetta koskeviin tilanteisiin.

3.8 Ilmiöt, palvelut sekä volyymit

Palvelumme

Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut
Ehkäisyneuvonta
Puheterapia
Neuvolapsykologipalvelu
Neuropsykologipalvelu
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto
Kuraattori- ja koulupsykologipalvelu
Perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut
Asiakasohjaus
Perheohjaus
Lapsiperheiden kotipalvelu
Perhetyö
Kasvatus- ja perheneuvonta
Perheoikeudelliset palvelut
Palvelutarpeen arviointi
Lapsiperheiden sosiaalityö
Tukisuhdetoiminta
Perhehoito
Laitoshoito
Päiväperho
Perheryhmäkotitoiminta

Ilmiöt tässä ajassa

- Syntyvyys laskussa, maahan- ja maassamuutto tasapainottavat tilannetta
- Valtaosin lapset ja heidän perheensä voivat hyvin
- Polarisaatio ja eri riskitekijöiden kasautuminen samoille perheille kasvussa
- Tukiverkostojen ja vanhemmuustaitojen puute sekä mielenterveys- ja päihdeongelmien kasvu
- Vanhempien välinen, lapsiin kohdistunut ja lapsen itsensä tekemä väkivalta kasvussa
- Yksilötason palvelutarvetta kasvattavat laajemmat yhteiskunnalliset ilmiöt:
  - Lapsiperheköyhyys
  - Perusasioiden rapautuminen (uni, liikunta, terveellinen ravinto, ruutuaika)
  - Normaaliuden kaventuminen ja vaatimustason kasvu
  - Yhteisöllisyyden ohentuminen

Vuositason volyymitietoa

- Alaikäisiä lapsia n. 96 000
- Äitiysneuvola-asiakkaita n. 4300
- Lastenneuvola-asiakkaita n. 30 000
- Opiskeluhuollon palvelujen piirissä n. 87 000 esikoululaista, koululaista ja opiskelijaa
- Puheterapia-asiakkuuksien määrä n. 5200
- Kotipalvelua saaneita perheitä n. 1700
- Perhetyön palvelua saaneita perheitä n. 2900
- Kasvatus- ja perheneuvontaa saaneita n. 2700
- Käsiteltyjen lastensuojeluilmoitusten määrä n. 19 000 kpl
- Perhepalvelujen asiakasmäärä n. 7700
- Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärä n. 3000
- Kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia n. 1300

3.9 Henkilöstön saatavuus

AMMATTINIMIKKEEN YLIKYSYNTÄ (-) JA YLITARJONTA (+) PIRKANMAALLA, TYÖNTEKIJÄÄ (V. 2020)*

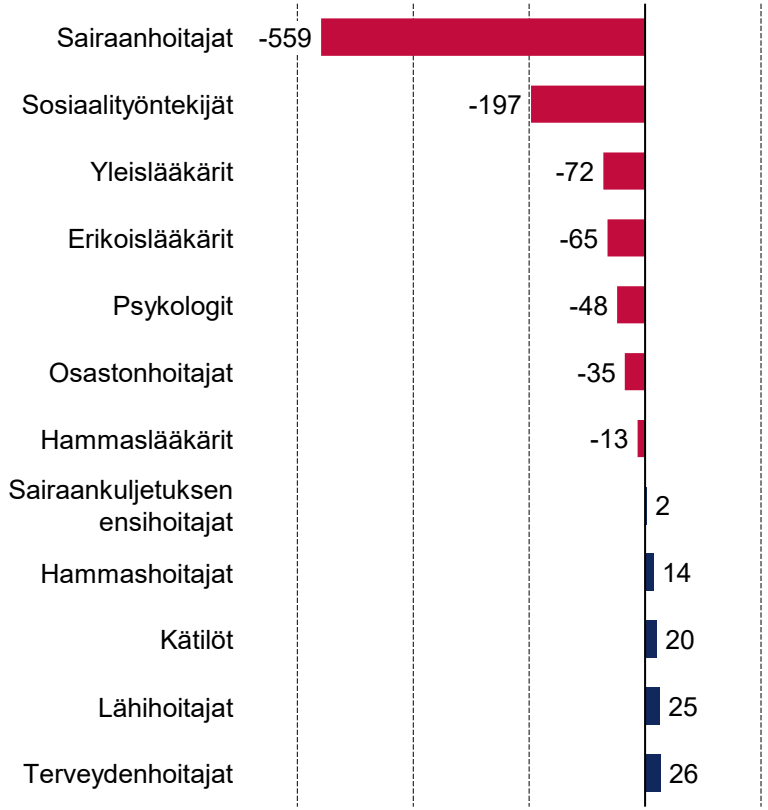

*Keva on yhdistänyt kuntien eläköitymiseen liittyvät tilastot, koulutuspaikkamääriin, avoimiin työpaikkoihin sekä työvoimatilastoihin

Huomiot

- Graafi kuvaa sitä, millaisia osaamisvajeita Pirkanmaan hyvinvointialueella on eri sote-ammateissa.
- Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinjalla sosiaalityöntekijöistä, psykologeista ja lääkäreistä on suurin osaajapula nyt ja tulevaisuudessa.
- Useissa eri palveluissa ammattilaisten määrälle on annettu lainsäädäntötasolla sitovat tasot tai järjestämistä ohjaavat suositukset.

Johtopäätökset

- Keskeistä on varmistaa, että palvelulinjalla työskentelee osaava, ammattitaitoinen ja sitoutunut henkilöstö.
- Henkilöstökokonaisuus nostettiin yhdeksi viidestä kehittämisalueesta LANUPE2025 – kehittämissuunnitelmassa.
- Keskittämällä työryhmiä isompiin kokonaisuuksiin ammattilaiset voivat saada enemmän kollegiaalista tukea, mikä voi lisätä työn veto- ja pitovoimaa.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Lähde: Keva: Kuntien työvoimaennuste 2030. https://www.keva.fi/uutiset-ja-artikkelit/kuntien-tyovoimaennuste-2030-hoitajissa-sosiaalityontekijoissa-ja-lastentarhanopettajissa-suurin-osaajapula-nyt-ja-tulevaisuudessa/

4. LANUPE2035-kehittämissuunnitelman sisällöt

4.1 Varhaisen vaiheen palvelut

- Pirkanmaan lapsiperheiden palveluiden tarjonnan painopistettä suunnataan palvelurakenneuudistuksessa ennaltaehkäisevien ja matalan kynnyksen palveluiden järjestämiseen.
- Äitiys- ja lastenneuvola ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut tavoittavat lähes kaikki raskaana olevat ja alaikäiset lapset. Palvelulinjan universaalipalveluissa huomioidaan aiempaa vahvemmin koko perheen tarpeet.
- Neuvola- ja neuropsykologipalvelut ovat tarjolla matalalla kynnyksellä koko hyvinvointialuetasoisesti. Puheterapiapalveluita tarjotaan lasten lisäksi aikuisväestölle.
- Poikkileikkaavana tavoitteena on tarjota kaikissa palveluissa tukea ja apua pääosin lasten ja nuorten omissa kasvu- ja kehitysympäristöissä.
- Palveluita tuotetaan monikanavaisesti ja asiakaslähtöisesti. Kehittämistyötä tehdään yhteistyössä alueen kuntien ja järjestöjen kanssa.
- Perheille tarjottavaa tukea on saatavilla myös digitaalisena: Digiperhe ja Hyvinvointia elintavoilla -sivustot

Varhaisen vaiheen palvelut (linkit palveluihin)

Äitiysneuvolat
Lastenneuvolat
Raskauden ehkäisy ja perhesuunnitteluneuvonta
Neuvolapsykologi
Neuropsykologi
Puheterapia
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Nettokäyttökustannukset 49,2 M€ vuonna 2025 (ilman hallinnon vyörytyksiä)

4.2 Tukea tarjoavat palvelut

- Asiakkaat voivat pyytää ohjausta ja neuvontaa 24/7 sähköisellä Pyydä apua –lomakkeella tai ottamalla puhelimitse yhteyttä palveluohjaajaa virka-aikana.
- Opiskeluhuollon sekä mielenterveys- ja päihdehoidon, kasvatus- ja perheneuvonnan palveluita järjestetään porrasteisen mallin mukaan.
- Vanhempien erotilanteisiin liittyviä palveluita ovat lastenvalvojapalvelut, kasvatus- ja perheneuvonta, perheasioiden sovittelu, tuetut ja valvotut tapaamiset sekä olosuhdeselvitystyö.
- Lapsiperheiden sosiaali- ja perhetyöhön sekä tukihenkilö- ja tukiperhepalveluun ohjaudutaan palvelutarpeen arvioinnin kautta.
- Mahdollinen sosiaalihuoltolain muutos kokoaa osan nykyisistä tukea tarvitsevista palveluista laajempaan lapsiperhepalvelut-kokonaisuuteen.

Tukea tarjoavat palvelut

Lapsiperheiden palveluohjaus
Lapsiperheiden sosiaalityö (shl)
Lapsiperheiden perhetyö
Lapsiperheiden kotipalvelu
Perheohjaus
Kasvatus- ja perheneuvonta
Tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta
Lastenvalvojapalvelut
Perheasioiden sovittelu
Tuetut ja valvotut tapaamiset sekä valvotut vaihdot
Vanhemmuuden selvittäminen
Perusopetuksen koulupsykologi
Perusopetuksen koulukuraattori
Toisen asteen psykologi
Toisen asteen kuraattori

Nettokäyttökustannukset 48,3 M€ vuonna 2025 (ilman hallinnon vyörytyksiä)

4.3 Korjaavat palvelut

- Lastensuojelupalveluiden tehtävänä on lapsen oikeuksien turvaaminen sekä vanhempien ja muiden huoltajien tukeminen kasvatustehtävässä. Ensisijaisesti pyritään siihen, että lapsi voi kasvaa ja kehittyä omassa kodissaan.
- Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun.
- Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut tukevat lasta ja perhettä mielen hyvinvointiin sekä riippuvuuksiin liittyvissä asioissa.
- Tarvittaessa lapsi tai nuori voidaan ohjata mielenterveys- ja päihdehäiriöiden vaativiin palveluihin, joita järjestetään erikoissairaanhoitona.
- Mahdollinen lastensuojelulain muutos muuttaa lastensuojelun kriteereitä ja siirtää osan palveluista ja työskentelystä tarjottavaksi sosiaalihuoltolain perusteella.

KORJAAVAT PALVELUT

Lastensuojelu
Lastensuojelun päivystys
Lastensuojelun avohuolto
Lastensuojelun jälkihuolto
Lastensuojelun sijaishuolto
Lastensuojelun sosiaalityö
Perhetukikeskukset
Perhekuntoutuksen palvelut
Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut
Kiireellinen apu mielenterveys- ja päihdeasioissa

Nettokäyttökustannukset 147,6 M€ vuonna 2025 (ilman hallinnon vyörytyksiä)

5. Suunnitelma palveluiden järjestämiseksi ja kehittämiseksi 2026-2035

Lapsiperheiden palveluiden järjestämisen tavoitteet ja painopisteet Pirkanmaan hyvinvointialueella

Pirkanmaan
hyvinvointialue

5.1 Suunnitelmakauden 2026-2035 tavoitteiden rakentuminen

- Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden järjestämisen pitkän aikavälin tavoitteena on asiakaslähtöinen ja kustannusvaikuttava palvelurakenne. Tavoite on, että lasten ja nuorten hyvinvointi ja terveys vahvistuvat ja sosiaalinen eriarvoisuus vähenee. Palveluiden jatkuvuus, oikea-aikainen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus paranee sekä kustannusten kasvua onnistutaan hillitsemään.
- Kehittämissuunnitelma on tiiviissä kytköksessä valtuuston 26.1.2026 hyvinvointialueen strategiaan ja sen toimeenpanosuunnitelmaan.
- Toimenpiteiden onnistumista arvioidaan myös suhteessa kansalliseen kehitykseen esim. lakiuudistukset, kehittämisohjelmat ja tulevaisuuden visiot. Kansallinen sote2040 visio vastaa hyvin Pirhan lapsiperheiden palveluiden järjestämisen tavoitteita*:* **väestö saa tarvitsemansa vaikuttavat, yhdenvertaiset ja yhteiskunnan kantokykyyn sovitetut palvelut, joihin luotetaan.**
- Palveluiden järjestämisen tavoitteena on laadukas ja kustannusvaikuttava palvelurakenne, joka mahdollistaa yhdenvertaiset lapsiperheiden palvelut Pirkanmaan eri alueilla. Ohjelmakauden läpileikkaavia tavoitteita ovat asiakas- ja työntekijäkokemuksen hyödyntäminen, palveluiden vaikuttavuuden arviointi sekä käytännön työn ja tutkimuksen vuoropuhelun edistäminen.

5.2 Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden painopisteet Pirkanmaan hyvinvointialueella 2026-2029

Asiakaslähtöinen ja kustannusvaikuttava lasten, nuorten ja perheiden palvelurakenne päätavoitteena

Suunnitelman päätavoitteelle on määritelty alatavoitteet ja tarvittavia toimenpiteitä, joiden tavoitteena on toteutua vuoteen 2035 mennessä. Alatavoitteet sovitetaan yhteen vuosittaisten palvelulinjan toiminnan ja talouden tavoitteiden kanssa, jolloin niille asetetaan tarkka vuositason mittari.

Osa kehittämistyön kohteena olevasta toiminnasta on käynnistetty jo vuonna 2025.

- Tuemme alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä, hyvinvointia sekä vanhemmuutta
- Tuemme koulu- ja opiskeluikäisten lasten ja heidän vanhempiensa terveyttä, hyvinvointia ja vanhemmuutta
- Tarjoamme erityistä tukea tarvitseville lapsille ja heidän vanhemmilleen oikea-aikaista, sujuvaa ja vaikuttavaa apua
- Toteutamme lapsiperheiden palvelut aiempaa laadukkaammin ja vaikuttavammin
- Varmistamme, että palvelulinjalla työskentelee osaava, ammattitaitoinen ja sitoutunut henkilöstö

LANUPE2035: Asiakaslähtöinen ja kustannusvaikuttava lasten, nuorten ja perheiden palvelurakenne

1. Tuemme alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä, hyvinvointia sekä vanhemmuutta	2. Tuemme koulu- ja opiskeluikäisten lasten ja heidän vanhempiensa terveyttä, hyvinvointia ja vanhemmuutta	3. Tarjoamme erityistä tukea tarvitseville lapsille ja heidän vanhemmilleen oikea-aikaista ja vaikuttavaa apua	4. Toteutamme lapsiperheiden palvelut aiempaa laadukkaammin ja vaikuttavammin	5. Varmistamme, että palvelulinjalla työskentelevä ammattitaitoinen ja osaava henkilöstö voi tehdä työnsä hyvin.
1.1. Neuvolatoiminnan kehittämisessä huomioidaan asiakastarpeet sekä vaikuttavuus 1.2 Vahvistetaan alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveellisiä ja hyvinvointia edistäviä elämäntapoja 1.3 Vahvistetaan pikkulasten vanhempien ohjausta ja neuvontaa sekä vanhemmuuden tukemisen tapoja	2.1 Opiskeluhuollon toiminnassa huomioidaan lasten, nuorten ja heidän perheidensä muuttuvat tarpeet 2.2 Vahvistetaan koulu- ja opiskeluikäisten lasten ja nuorten terveellisiä ja hyvinvointia edistäviä elämäntapoja 2.3. Selkeytetään palveluiden ja hoidon porrastuksia ja asiakkaiden ohjautumista oikeisiin palveluihin 2.4. Lisätään lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen tarjonnan oikea-aikaisuutta ja vaikuttavuutta	3.2 Kehitetään ja vahvistetaan asiakasohjausta sekä tuen tarpeen/ palvelutarpeen arviointityöskentelyä 3.3 Kehitetään sosiaalityön muutostyöskentelyä 3.4 Vahvistetaan kotiin tarjottavien palvelujen tarjonnan oikea-aikaisuutta ja vaikuttavuutta 3.5 Kehitetään ja vahvistetaan sijaishuoltoa 3.6 Kehitetään ja vahvistetaan väkivaltatyötä, koulujen ja lasten arkiympäristöjen turvallisuutta	4.1 Asiakastarpeiden mukaista integraatiota vahvistetaan keskeisillä yhdyspinnoilla 4.2 Laaditaan palvelupolkukuvaukset toimintatapojen selkeyttämiseksi 4.3 Palvelujen verkoston toimeenpanosuunnitelmaa edistetään strategian mukaisesti 4.4 Palvelujen laadun ja vaikuttavuuden toteutumista seurataan systemaattisesti 4.4 Keskeisistä palvelukokonaisuuksista on tehty tuotantotapa-analyysit ja palvelut järjestetään niiden perusteella 4.5 Vahvistetaan tiedolla johtamista	5.1 Ammattilaisten työajankäytön fokus on asiakkaiden kanssa tehtävässä työssä 5.2 Työntekijöiden viihtyvyys, pysyvyys ja työhyvinvointi kasvavat ja niiden kehittymistä seurataan säännöllisesti 5.3 Johtamiskäytännöt tukevat ammattilaisten työtä mahdollisimman tehokkaasti 5.4 Luovutaan vuokratyövoiman käytöstä merkittävässä määrin

1. Tuemme alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä, hyvinvointia sekä vanhemmuutta

Osatavoitteet	Toimenpiteet
1.1. Neuvolatoiminnan kehittämisessä huomioidaan asiakastarpeet sekä vaikuttavuus **Vastuuhenkilö**: Neuvola ja kehitystä tukevien palvelujen vastuualuejohtaja	• Vahvistetaan vanhempien osallisuutta ja pärjäävyyttä. Asiakkaat voivat asioida lähi-, etä- ja ryhmävastaanotoilla sekä omatoimisesti digitaalisissa palveluissa. • Vahvistetaan erityisesti vilkkaiden, levottomien pienten lasten vanhempien tukea. Luodaan hoitoprosessi, jossa yhteys kuntien varhaiskasvatusten kanssa on joustavaa ja palvelee perheiden tarpeita. • Hyödynnetään palveluista saatavaa asiakaspalautetta ja tehdään niiden pohjalta mahdolliset tarvittavat kehittämistoimenpiteet. Vuorovaikutteisuus palvelun käyttäjiin vahvistuu. • Vahvistetaan varhaisen vuorovaikutuksen tukea yhteistyössä terveydenhoitajien ja neuvolapsykologien kanssa sekä vahvistetaan lääkärin ja terveydenhoitajan välistä yhteistyötä. • Toteutetaan erilaisia palveluiden vaikuttavuutta edistäviä tutkimus/kehittämispilotteja yhteistyökumppaneiden kanssa ja osallistutaan moniammatillisten konsultaatioiden pilotointiin (Pirhan versio MONARK-mallista) ja hyödynnetään avopediatrian muita konsultaatiomuotoja.
1.2. Vahvistetaan alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveellisiä ja hyvinvointia edistäviä elämäntapoja **Vastuuhenkilö**: Neuvola ja kehitystä tukevien palvelujen vastuualuejohtaja	• Hyödynnetään ammattilaisten työtä tukevia alustoja kuten Digiperhe ja Hyvinvointia elintavoilla –sivustot. • Kehitetään yhdyspintatyötä tukevia verkosto- ja yhteistyörakenteita, esim. perheliikunta, kulttuurihyvinvoinnin toimintamallit ja lähetekäytännöt. • Toteutetaan säännöllisesti monialaisesti hyvinvointia ja terveyttä edistäviä viestintäkampanjoita.
1.3. Vahvistetaan pikkulasten vanhempien ohjausta ja neuvontaa sekä vanhemmuuden tukemisen tapoja **Vastuuhenkilö**: useita eri vastuullisia (kuvattu toimenpiteiden kohdalla)	• Huolehditaan henkilökunnan osaamisesta tunnistaa entistä paremmin apua tarvitsevat lapsiperheet ja heidän ohjauksensa. Vastuuhenkilö: neuvolapalvelujen palvelupäälliköt. • Tarjotaan universaalipalveluista vanhemmuuden tukea usealla eri menetelmällä ja tavalla sekä monialaisella työotteella sekä edistetään kansallisten digisuositusten jalkautumista. Läheisverkoston osallisuutta perheen tukemisessa vahvistetaan. Vastuuhenkilö: neuvolapalveluiden palvelupäällikkö. • Tehdään joustavasti yhteistyötä eri palvelulinjojen välillä ja perhekeskuksen muiden toimijoiden kanssa. Vastuuhenkilö: yhteisövaikuttavuus- ja perhekeskustyöstä vastaava koordinaattori. Neuvola ja kehitystä tukevien palveluiden vastuualuejohtaja. • Varmistetaan ennaltaehkäisevien palveluiden riittävyys ja asiakkaan sujuvat siirtymät palveluiden välillä koko maakunnan alueella. Vastuuhenkilöt: neuvola ja kehitystä tukevien palvelujen sekä perhepalvelujen vastuualuejohtajat, palvelupäälliköt ja kehittämispäällikkö. • Vahvistetaan vanhemmuuden tukea siten, että lasten tilanne huomioidaan myös aikuisten palveluissa. Vastuuhenkilö: yhteisövaikuttavuus- ja perhekeskustyöstä vastaava koordinaattori.

2. Tuemme koulu- ja opiskeluikäisten ja heidän vanhempiensa terveyttä, hyvinvointia ja vanhemmuutta 1/2

Osatavoitteet	Toimenpiteet
2.1. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisessä ja kehittämisessä huomioidaan lasten, nuorten ja heidän perheidensä muuttuvat tarpeet **Vastuuhenkilö:** opiskeluhuollon ja lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen vastuualuejohtaja ja opiskeluhuollon palvelupäälliköt	• Hyödynnetään ryhmäterveysneuvontaa kaikille suunnatun psykoedukaation toteuttamisessa. • Lääkärintarkastusten kattavuutta parannetaan erilaisin toimenpitein. • Varmistetaan resurssien yhdenvertainen jakautuminen muuttuvissa oppilas- ja opiskelijavolyymeissa. • Vahvistetaan ennaltaehkäisevän työn ja yhteisöllisen työn roolia palveluissa. Vahvistetaan huoltajien osallisuutta ja tuetaan perheen toimintakykä kartoittamalla ja vahvistamalla perheen tukiverkostoja. • Kehitetään asiakaspalautejärjestelmiä ja hyödynnetään systemaattisesti asiakaspalautetta palveluiden kehittämisessä.
2.2. Vahvistetaan koulu- ja opiskeluikäisten lasten ja nuorten terveellisiä ja hyvinvointia edistäviä elämäntapoja **Vastuuhenkilö:** opiskeluhuollon ja lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen vastuualuejohtaja	• Hyödynnetään ammattilaisten työtä tukevia alustoja kuten Digiperhe ja Hyvinvointia elintavoilla –sivustot. • Kehitetään yhdyspintatyötä tukevia verkostorakenteita, esim. Move! -polut. • Toteutetaan säännöllisesti monialaisesti hyvinvointia ja terveyttä edistäviä viestintäkampanjoita. • Tuetaan vanhempia ottamaan päihde- ja ongelmapelaaminen puheeksi perheessä ja lisätään tietoisuutta riippuvuuksista, mm. ehkäisevässä päihdetyössä ja Pakka-toimintamallissa toteutettava vaikuttamistoiminta, tapahtumat, kampanjat sekä koko kylän vanhempainilloissa mukana oleminen. Kansallisten digisuositusten jalkauttamisen edistäminen. • Huolehditaan henkilökunnan riittävästä koulutuksesta ja osaamisesta.
2.3. Selkeytetään palveluiden ja hoidon porrastuksia ja asiakkaiden ohjautumista oikeisiin palveluihin **Vastuuhenkilö:** opiskeluhuollon ja lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen vastuualuejohtaja	• Mielenterveys- ja päihdehoidon portailla siirtyminen tapahtuu asiakaslähtöisesti, selkeästi sovituin ja yhdenmukaisin käytännöin. • Ammattilaisten porrasteinen konsultaatiomalli on käytössä ja tukee hoidon porrastuksen toteutusta. Mielenterveys- ja päihdepalvelujärjestelmässä on käytössä vastuupariyhteistyömalli. • Sote-asemien, kiirevastaanottojen ja lasten päivystyksen valmiuksia vastata akuuttiin lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdeoireiluun kehitetään yhteistyössä lasten- ja nuorisopsykiatrian kanssa. • Lasten- ja nuorisopsykiatrian sekä lasten ja nuorten sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden välillä on sujuvat palveluprosessit ja tarpeenmukainen yhteistyö toteutuu asiakaslähtöisesti. Kyseiset palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin muuttuvan lainsäädännön mukaisesti. • Osallistutaan moniammatillisten konsultaatioiden pilotointiin (Pirhan versio MONARK-mallista).

2. Tuemme koulu- ja opiskeluikäisten ja heidän vanhempiensa terveyttä, hyvinvointia ja vanhemmuutta 2/2

Osatavoitteet	Toimenpiteet
2.4. Lisätään lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen tarjonnan oikea-aikaisuutta ja vaikuttavuutta **Vastuuhenkilö:** opiskeluhuollon ja lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen vastuualuejohtaja sekä lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen palvelupäällikkö	• Lieviin mielenterveysongelmiin tarjotaan tukea oikea-aikaisesti lähipalveluna opiskeluhuollossa sekä kasvatus- ja perheneuvonnassa. • Keskivaikeiden mielenterveyshäiriöiden hoito toteutuu lähetteettömässä yleislääkärijohtoisessa lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelussa. Hoito käynnistyy hoitotakuun edellyttämässä määräajassa. • Vaikeat ja komplisoituneet häiriöt hoidetaan keskitetysti erikoissairaanhoidossa. Porrasteinen konsultaatiomalli on käytössä ja tukee hoidon porrastuksen toteutusta. • Neuropsykiatrisesti oireileville lapsille, nuorille ja heidän perheillään sekä ammattilaisilla on käytössä varhaisen tuen toimintamallin mukaisesti oikea-aikaisia palveluita. • Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut tarjotaan koko Pirkanmaalla laadukkaasti ja yhdenmukaisesti. Vanhempien osallisuutta lapsen ja nuoren hoitoon lisätään. • Varmistetaan päihdetyöntekijöiden mahdollisuus jalkautua muiden palveluiden tueksi esimerkiksi lastensuojelulaitoksiin. • Kehitetään nuorisoikäisille uusia päihdehoidon avopalveluita: vuonna 2026 aloitetaan avokatko- ja muun intensiivistä päihdepalvelua alaikäisille tarjoavan yksikön suunnittelu ja käynnistetään sen jälkeen toiminta. • Päihdepalveluita tarjotaan mielenterveyspalveluiden kanssa samoissa terveydenhuollon yksiköissä. • Kaikkien palvelulinjan ammattilaisten osaaminen päihdeasioihin liittyen laajenee. • Osallistutaan huumekuolemien ehkäisyn hankkeeseen osana YTA-yhteistyötä ajalla 2026-2027.

3. Tarjoamme erityistä tukea tarvitseville lapsille ja heidän vanhemmilleen oikea-aikaista ja vaikuttavaa apua 1/2

Osatavoitteet	Toimenpiteet
3.1. Kehitetään ja vahvistetaan asiakasohjausta sekä tuen tarpeen / palvelutarpeen arviointityöskentelyä **Vastuuhenkilö:** perhepalvelujen vastuualuejohtaja	• Asiakasohjausta toteutetaan joustavasti ja asiakasta osallistavasti kaikissa palveluissa ja kaikkien ammattilaisten toimesta. • Sitoudutaan yhteisiin asiakasohjauksen toimintatapoihin lähijohtamistyössä. Läheisverkostotyöskentely tulee osaksi kaikkien ammattilaisten työtä. • Varmistetaan, että konsultaatiokäytännöt ja sujuvat ennaltaehkäisevät palvelut tukevat tuen tarpeen / palvelutarpeen arviointityötä. Sosiaalityö ja -ohjaus on itsessään muutostyötä. • Tehostetaan palvelutarpeen / tuen tarpeen arvioinnin aikaista työskentelyä, jolloin se on itsessään usein riittävä interventio. • Tuen tarpeen / palvelutarpeen arviointien yhteenvetotyössä on käytössä tekoäly koko hyvinvointialueella. Tekoälyn hyödyntäminen mahdollistaa työntekijöiden keskittymisen asiakkaiden kanssa työskentelyyn.
3.2. Kehitetään sosiaalityön työskentelyä asiakaslähtöiseen, muutosta tukevaan ja vaikuttavaan suuntaan **Vastuuhenkilö:** lapsiperheiden sosiaalityön vastuualuejohtaja	• Vahvistetaan suhdeperusteista työtä kouluttamalla työntekijöitä, varmistamalla pysyvä ja osaava henkilöstö. • Sujuvoitetaan palveluiden järjestämisen prosessia siten, että asiakas saa tarvitsevansa palvelut nopeammin ja työntekijän työaika kohdentuu entistä enemmän asiakkaan ja perheen kanssa tehtävään muutostyöskentelyyn. Tekoälyn hyödyntäminen mahdollistaa ammattilaisten keskittymisen asiakkaiden kanssa tehtävään työhön. • Sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien välittömän asiakastyön osuutta seurataan säännöllisesti ja toteutetaan toimenpiteitä, joiden myötä välittömän työajan osuus nousee sosiaalityöntekijöillä vähintään 40 %:n ja sosiaaliohjaajilla 50 %:n. • Otetaan käyttöön toimintamalli ja seurantajärjestelmä kiireellisen sijoituksen kestojen lyhentämiseksi. • Luodaan ja otetaan käyttöön toimintamalli vanhempien kanssa sijoituksen aikana tehtävä työlle. • Kiireellisen sijoituksen aikainen työskentely sosiaalityön, laitoshoidon, perhehoidon sekä avopalveluina tarjottavien tukitoimien osalta selkeytetään ja juurrutetaan käytäntöön.

3. Tarjoamme erityistä tukea tarvitseville lapsille ja heidän vanhemmilleen oikea-aikaista ja vaikuttavaa apua 2/2

Osatavoitteet	Toimenpiteet
3.3. Vahvistetaan kotiin tarjottavien palvelujen tarjonnan oikea-aikaisuutta ja vaikuttavuutta **Vastuuhenkilö:** kehittämispäällikkö	• Yhdenmukaistetaan kotiin vietävien palveluiden työntekijöiden työalueet ja työehdot, jotta saadaan koko oman toiminnan resurssi kokonaisuudessa käyttöön. • Vahvistetaan esihenkilöiden osaamista monialaisen tiimiin johtamisessa ja verkostotyössä. • Asiakaskokemusta seurataan ja palautteeseen reagoidaan konkreettisesti toimintaa muuttamalla. • Tehdään palvelukuvauksista joustavat, jotta palvelun sisältö ei määritä asiakkaan saamaa apua vaan asiakkaan palvelutarve. • Luodaan uusia toimintatapoja yhdessä linjan muiden vastuuyksiköiden ja perhekeskustoimijoiden kanssa. • Vahvistetaan ryhmämuotoista työskentelytapaa. Palveluntuottajina hyödynnetään oman tuotannon ja ostopalvelutoimijoiden lisäksi kolmannen sektorin toimijoita.
3.4. Kehitetään ja vahvistetaan sijaishuoltoa **Vastuuhenkilö:** lastensuojelun sijaishuollon vastuualuejohtaja	• Kehitetään ja vahvistetaan perhehoitoa ja hoidon sisältöä sijaishuollon laitoshoidossa yhteistyössä mielenterveys- ja päihdepalvelujen/sairaalapalveluiden kanssa. • Perustetaan sijaishuollon hybridi –yksikkö (YTA-tasoinen). • Vahvistetaan laitoshoitopalvelun oman palvelutuotannon osuutta. Oman tuotannon ja ostopalveluiden lopullinen suhdeosuus arvioidaan perustellusti huomioiden palveluiden kustannukset ja palveluiden turvaaminen asiakkaalle. • Osallistutaan kansalliseen perhehoidon ja laitoshoidon vaikuttavuustiedon tuottamiseen. Huomioidaan vaikuttavuustieto ammattilaisten koulutuksessa sekä asiakasohjauksessa. • Oman ja ostoina hankitun laitoshoidon palvelukriteerit ja -kuvaukset on asetettu tasolle, jotka pienentävät kustannustasoa.
3.6 Kehitetään ja vahvistetaan väkivaltatyötä, koulujen ja lasten arkiympäristöjen turvallisuutta **Vastuuhenkilö:** suunnittelupäällikkö (HYTE)	• Huolehditaan väkivaltatyön osaamisen lisäämisestä sisältäen konsultointimahdollisuuksien aktiivinen hyödyntäminen. • Riskinarviointi on osa hoidon- ja palvelutarpeen arviointia. Lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomake toimii perustyökaluna. • Kaikki palvelulinjan työntekijät suorittavat soveltuvin osin THLn verkkokoulut ”puutu väkivaltaan” ja Barnahus. • Lapseen kohdistuneen väkivaltaepäilyn toimintaohjetta päivitetään ja sen käyttöön koulutetaan koko henkilöstö.

4. Toteutamme lapsiperheiden palvelut aiempaa laadukkaammin ja vaikuttavammin 1/2

Osatavoitteet	Toimenpiteet
4.1. Asiakastarpeiden mukaista integraatiota vahvistetaan keskeisillä yhdyspinnoilla **Vastuuhenkilö:** useita (vastuulliset kuvattu toimenpiteiden kohdalla)	• Laajennetaan ja juurrutetaan perhekeskusrakenteissa tapahtuva yhteisövaikuttavuustyö ja Minun tiimini –malli hyvinvointialuetasoisiksi. Vastuuhenkilö: yhteisövaikuttavuus- ja perhekeskustyöstä vastaava koordinaattori. • Tarjotaan asiakastyön tekijöille kunnissa, järjestöissä, seurakunnissa ja muussa perhekeskusverkostossa toimiville monialaisen asiakastyön koulutuksia, jotka sisältävät sekä verkostoitumista että elämäntilannelukutaidon mukaisen työskentelytavan omaksumista. Vastuuhenkilö: yhteisövaikuttavuus- ja perhekeskustyöstä vastaava koordinaattori. • Koordinoidaan verkostoja, jotka nostavat paikallisesta työstä nousevia ilmiöitä näkyväksi ja tekevät toimenpiteitä negatiivisten ilmiöiden parantamiseksi ja positiivisten ilmiöiden vahvistamiseksi. Vastuuhenkilö: yhteisövaikuttavuus- ja perhekeskustyöstä vastaava koordinaattori. • Lisätään yhteistyötä yksityisten ja järjestötoimijoiden kanssa muuttuviin asiakastarpeisiin vastaamiseksi mahdollisimman oikea-aikaiseksi ja kustannusvaikuttavasti. Vastuuhenkilöt: kaikki palvelulinjan palvelupäälliköt. • Tuetaan eri kulttuureista tulleiden lasten, nuorten ja perheiden kotoutumista ja vanhemmuutta asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Vastuuhenkilö: kehittämispäällikkö. • Vahvistetaan vammaisten lasten ja heidän perheidensä kanssa työskentelevien ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä. Huomioidaan vammaisten, kehitysvammaisten ja nepsylasten erityistarpeita ja esteettömyys palveluiden järjestämisessä. Vastuuhenkilöt: kehittämispäällikkö sekä sosiaalipalveluista vastaavat palvelupäälliköt.
4.2. Laaditaan palvelupolkukuvaukset asiakkaiden ja toiminnan näkökulmasta keskeisten palvelupolkujen osalta **Vastuuhenkilö:** useita (vastuulliset toimenpiteiden kohdalla)	• Palvelupolkukuvausten laatiminen, niiden hyväksymis- ja juurruttamismenettely on vakioitu palvelulinjalla ja palvelukuvausten laatimisessa käytetään Pirhan palvelupolkuprosessia ja -työkaluja. Vastuuhenkilö: kehittämispäällikkö sekä sosiaalihuollon asiantuntijat. • Toimitaan yhteiskehittämisen keinoin luotaessa palvelupolkuja, jotka koskettavat kaikkia eri perhekeskukseen kuuluvia organisaatioita ja palveluita. Vastuuhenkilö: yhteisövaikuttavuus- ja perhekeskustyöstä vastaava koordinaattori. • Keskeisten palvelupolkujen tavoitetasoja ja mittareita seurataan osavuosikatsauksittain / puolivuosittain. Vastuuhenkilöt: sosiaalihuollon asiantuntijat.
4.3. Palvelujen verkoston toimeenpanosuunnitelmaa edistetään strategian mukaisesti **Vastuuhenkilö:** palvelulinjajohtaja ja palvelulinjan johtoryhmä	• Toimitilojen käytön periaatteet jalkautetaan toimintaan, tilojen käyttöastetta seurataan ja toimitilaverkostoa muokataan saadun tiedon pohjalta. • Etäpalvelutarjontaa laajennetaan ja se suunnitellaan palvelukohtaisesti, etäpalvelua tuottavat ammattilaiset koulutetaan etävastaanottopalvelun tarjoamiseen ja etävastaanottopalvelujen tarjonnan laajuutta seurataan sekä vastuualue- että tiimikohtaisesti. • Laajennetaan palvelujen aukioloaikoja. Toteutetaan tarpeen mukaiset työaikamuutokset erityisesti niissä palveluissa, joissa virka-ajan ulkopuolista palvelua ostetaan yksityiseltä palvelutuotannolta tai joissa välittömän asiakastyön osuus on pieni.

4. Toteutamme lapsiperheiden palvelut aiempaa laadukkaammin ja vaikuttavammin 2/2

Osatavoitteet	Toimenpiteet
4.4. Palvelujen laadun ja vaikuttavuuden toteutumista seurataan systemaattisesti **Vastuuhenkilö:** suunnittelupäällikkö	• Asiakas- ja ammattilaispalautetta kerätään kaikilla vastuualueilla ja se toimii pohjatietona työryhmien ja vastuuyksiköiden tekemän työn kehittämiselle. Näin ollen palveluiden asiakaslähtöisyys kasvaa ja ammattilaistieto saadaan hyödynnettyä osana rakenteellista sosiaalityötä palveluiden kehittämistyössä. • Kehitetään palveluiden laadun ja vaikuttavuuden johtamisen malli. Vastuualueilla otetaan käyttöön toiminnan laatua ja vaikuttavuutta mittaavia arviointimenetelmiä. • Osallistutaan Pirhan laatu- ja vaikuttavuustyöhön, jota kehitetään vuoropuhelussa muiden palvelulinjojen ja tehtäväalueiden kanssa. Seurataan aktiivisesti kansallisen sote-tietojohtamisen ja vaikuttavuusperustaisen ohjauksen kehittämistä ja synkronoidaan oma kehittäminen tähän työhön. • Osallistutaan aktiivisesti Pirhan sisällä ja YTA-alueella toteuttavaan TKI–toiminnan kehittämiseen. Alueen oppilaitosten kanssa tehdään kehittämis- ja tutkimusyhteistyötä lapsiperheiden hyvinvoinnin ajankohtaisiin ilmiöihin liittyen, otetaan harjoittelijoita käytännön opetukseen ja osallistutaan sote-.asemien oppilaitosyhteistyön kehittämiseen.
4.5. Keskeisistä palvelukokonaisuuksista on tehty tuotantotapa-analyysit ja palvelut järjestetään niistä tehtyjen analyysien pohjalta **Vastuuhenkilö:** ostopalvelupäällikkö	• Kotiin vietävien palvelujen tuotantotapa-analyysin pohjalta tehty suunnitelma kotiin vietävien palvelujen järjestämistaparatkaisuiksi on valmistunut vuoden 2026 loppuun mennessä. • Vähintäänkin palvelulinjan omana työnä toteutettu tuotantotapa-analyysi lastensuojelun laitoshoitomuotojen osalta on valmistunut kevääseen 2027 mennessä. • Laitoshoitopalvelujen oman palvelutuotannon laajentamisesitystä on tarkennettu valmistuneen tuotantotapa-analyysin pohjalta saatujen tietojen pohjalta kevääseen 2028 mennessä. • Vähintäänkin palvelulinjan omana työnä toteutettu lasten ja nuorten päihdepalvelujen tuotantotapa-analyysi valmistuu vuoden 2029 loppuun mennessä. • Suunnitelma päihdepalvelujen järjestämistaparatkaisuiksi on valmistunut vuoden 2030 loppuun mennessä. • Suunnitelma seuraaviksi tuotantotapa-analyysin kohteiksi valmistuu vuoden 2030 aikana.
4.6. Palvelujen alueellisesti muuttuvat tarvetiedot saadaan oikea-aikaisesti ja palvelujärjestelmän ketteryys lisääntyy palvelujen saatavuuden ja kustannusvaikuttavuuden vahvistamiseksi **Vastuuhenkilö:** suunnittelupäällikkö	• Kehitetään tiedontuotannon välineitä ja raportointityökaluja lapsiperheiden palveluntarpeiden nopeamman tunnistamisen ja ennakoitavuuden mahdollistamiseksi. Tiedon hyödyntäminen mahdollistuu aiempaa paremmin tietojärjestelmien ja tekoälyavusteisen tiedontuotannon kehittymisen myötä. • Vahvistetaan tiedolla johtamisen kyvykkyyttä koko palvelulinjalla. Tiedolla johtaminen kuuluu kaikkien esihenkilöiden työtehtävään. Seurataan lapsiperheiden hyvinvoinnin tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia yhteistyössä myös kuntien ja järjestöjen kanssa. • Laajennetaan ammattilaisten työalueita ja työaikoja vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeita ja toiminnan joustavuutta. Monipuolistetaan palveluiden tuottamistapoja: sähköiset palvelut, etävastaanotot, tekoälyratkaisut. Nämä vähentävät työntekijöiden välilliisiin työtehtäviin käyttämää työaikaa. Näiden lisääminen tehostaa palveluiden saatavuutta, yhdenvertaista laatua sekä pidemmällä aikavälillä palveluiden kustannustehokkuutta.

5. Varmistamme, että palvelulinjalla työskentelevä ammattitaitoinen ja osaava henkilöstö voi tehdä työnsä hyvin.

Osatavoitteet	Toimenpiteet
5.1. Ammattilaisten työajankäytön fokus on asiakkaiden kanssa tehtävässä työssä **Vastuuhenkilö:** palvelulinjajohtaja ja palvelulinjan johtoryhmä	• Toteutetaan asiakastyötä tekevien ammattilaisten työajan seuranta säännönmukaisesti. Esihenkilöt varmistavat, että työryhmiensä kanssa sovitut toimenpiteet asiakastyön välittömän työajan osuuden kasvattamiseksi otetaan käyttöön. • Siirrytään manuaalisesta työajanseurannasta asiakas- ja potilastietojärjestelmistä kerättävään tiedonpoimintaan. • Vähennetään kirjaamiseen kuluvaa työaikaa ottamalla käyttöön tekoälyratkaisut sekä puheentunnistuspalvelu. • Eriytetään avustavat tehtävät sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilta tukipalvelutyöntekijöille.
5.2. Työntekijöiden viihtyvyys, pysyvyys ja työhyvinvointi kasvavat ja niiden kehittymistä seurataan säännöllisesti **Vastuuhenkilö:** palvelupäälliköt vastuussa omien vastuukokonaisuuksiensa osalta	• Ammattilaisilla on kohtuullinen asiakasmäärä, selkeät työtä tukevat ohjeet, rakenteet ja johtaminen. • Työntekijöiden kokemusten ja ajatusten kuuleminen suhteessa strategiaan ja omiin arkikokemuksiin toteutetaan säännöllisin väliajoin. • Henkilöstö osallistetaan palveluiden kehittämiseen. Työntekijät ovat mukana tarpeen mukaisissa verkostoissa ja kehittämistoimenpiteiden eteenpäin viejinä osana arkea. • Esihenkilöille tarjotaan osaamista kehittämistyön eteenpäin viemisestä osana perustehtävää. • Panostetaan palvelulinjatasoisesti tuotettuun henkilöstön koulutukseen.
5.3. Johtamiskäytännöt tukevat ammattilaisten työtä mahdollisimman tehokkaasti **Vastuuhenkilö:** palvelulinjan johtoryhmä	• Vahvistetaan yhteistä ajatusta siitä, mitä tarkoittaa sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin, miten se viedään käytäntöön ja miten sitä seurataan. • Lähiesihenkilötyön laadun seurantaan sovitaan seurantamittarit. Palvelulinjatasolla tehdään vastuuyksikkötasoinen tarkastelu puolivuosittain. • Tarjotaan eri johtamisportaiden edustajille tarvittavaa täydennyskoulutusta valmentavan johtamisotteen haltuun ottamiseksi. • Tarjotaan esihenkilöille mentoroinnin mahdollisuus ja vertaistuki.

5. Varmistamme, että palvelulinjalla työskentelevä ammattitaitoinen ja osaava henkilöstö voi tehdä työnsä hyvin

Osatavoitteet	Toimenpiteet
5.4. Luovutaan vuokratyövoiman käytöstä merkittävässä määrin **Vastuuhenkilö:** ylilääkäri	• Panostetaan terveyskeskuslääkärien rekrytoinnissa erityisesti nuorten parissa toimivien lääkäreiden rekrytointiin. Hyödynnetään rekrytointikoordinaattorien ja rekrytointipalveluiden työpanosta lääkäreiden rekrytoinneissa • Vahvistetaan palvelulinjojen välistä yhteistyötä lääkärirekrytoinnissa ja monipuolisten koulutus- ja pätevöitymispolkujen rakentamisessa kehittämissuunnitelman mukaisesti • Tehostetaan monipuolisten ja yksilöllisesti räätälöitävien perhekeskus- ja nuorisolääkäreiden tehtävien/koulutuspolkujen markkinointia • Edistetään lääkäreiden liikkuvuutta alueella yli kuntarajojen resurssitarpeiden mukaisesti • Huomioidaan segmentointiperiaatteet universaalipalveluiden lääkärityön järjestelyissä ja toiminnan tehostamisessa • Pyritään luopumaan psykologityön hankinnasta kehittämällä systemaattisia toimintamalleja vajetilanteeseen

6. Suunnitelman valmistuminen ja arviointi

6.1 LANUPE2035 -suunnitelman valmisteluprosessi

- LANUPE2035 –kehittämissuunnitelma valmisteltiin luonnosvaiheeseen vuoden 2025 aikana. Valmistelu käynnistyi palvelulinjan johtoryhmässä alkuvuonna ja kevään aikana hahmoteltiin painopisteitä ja kehittämisen kärkiteemoja. Valmistelua tehtiin samaan aikaan lakisääteisen hyvinvointisuunnitelmien uudistamisen kanssa.
- Syksyllä 2025 ensimmäinen luonnos annettiin kaikkien palvelulinjojen ammattilaisille kommentoitavaksi. Palautetta pyydettiin toimittamaan Forms –lomakkeella, joka oli tehty helposti vastattavaan muotoon sisältäen monivalintakysymyksiä ja muutaman avoimen kysymyksen.
- Hyvinvointialueen kuntien sivistysjohtajien maakunnallisessa verkostossa LANUPE2035 –suunnitelmaa käsiteltiin syksyn työkokouksessa ja pyydettiin kunnista palautetta. Pirkanmaan lapsiperheiden edustajien/asukkaiden ajatuksia kysyttiin osana laajennettujen aukioloaikojen asukaskyselyä. Palautteiden koontivaiheessa asukaskyselyyn oli vastannut 1800 asukasta. Ammattilaisten ja asukkaiden palautteessa oli molemmissa eniten toiveita lapsiperheiden palveluiden varhaisen tuen ja vanhemmuuden vahvistamiseen. Palautteet on huomioitu suunnitelman kärkiteemoissa.
- Vuoden vaihteessa 2025-2026 LANUPE2035 –kehittämissuunnitelman luonnosta käsiteltiin Pirhan vaikuttamiselimissä ja poliitisessa päätöksenteossa ennen varsinaista päätöksentekoa. Suunnitelman kommentointia varten oli mahdollista antaa palautetta Forms –lomakkeella ja valiokunnat laativat viralliset lausunnot suunnitelmasta.
- Lanupe2035 suunnitelma hyväksytään aluevaltuustossa kesäkuussa 2026, jonka jälkeen suunnitelman toimeenpano alkaa.
- Kommenttikierrosten aikana saaduista palautteista on joitakin nostoja on poimittu seuraaville dioille.

6.2 Tärkeimmät kehittämiskohteet lapsiperheiden ja ammattilaisten näkökulmasta

- Lapsiperheiden palveluiden kehittämistarpeita kysyttiin Pirkanmaan lapsiperheiltä osana laajennettujen aukioloaikojen kyselyä, johon saatiin vastauksia 1380. Vastauksista on poimittu yleisimmät teemat.
- Tärkeimpänä lapsiperheet pitävät sitä, että apua saa heti, kun sitä tarvitsee ja ei tarvitse jonottaa palveluun. Varhainen tuki on tärkeää.
- Lapsiperheet toivovat palveluilta joustavuutta esim. aukioloaikoja iltaisin tai viikonloppuisin.
- Lapsiperheille on tärkeää, että palveluita on saatavilla lähellä kotoa.
- Tärkeää on myös kehittää etäpalveluja niille perheille, jotka haluavat asioida digitaalisesti.
- Myös Pirhan henkilöstöltä kysyttiin tarpeita ja toiveita lapsiperheiden palveluiden kehittämisen osalta ja yleisimmät teemat on nostettu suunnitelmaan.
- Moniammatillisella yhteistyöllä ja riittävillä resursseilla voidaan varmistaa asiakkaille laadukkaat ja oikea-aikaiset palvelut sekä lisätä palveluiden saatavuutta. Varhaisen vaiheen palvelut tärkeitä.
- Henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja työhyvinvointiin panostaminen lisää henkilöstön veto- ja pitovoimaa.
- Esihenkilötyön ja johtamisen kehittäminen vahvistaa ammattilaisten työn tukirakenteita.
- Tiedolla johtamisen kehittäminen mahdollistaa palveluiden asiakas- ja tarvelähtöistä kehittämistä.

6.3 Vaikuttamiselinten ja valiokuntien nostoja suunnitelman kärkiteemoihin

- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman luonnos oli lausuttavana Pirhan valiokunnissa ja vaikuttamiselimissä. Tähän on nostettu eniten mainittuja toiveita ja havaintoja.
- Palveluiden ja toiminnan painopisteen tulisi olla varhaisen tuen vaiheessa. Monialaisen yhteistyön ja ammattilaisten osaamisen vahvistaminen on tärkeää.
- Pitää kehittää vanhemmuuden tukea eri tilanteissa: vauva-aikainen apu, riskivanhemmuuden tunnistaminen ja tuki sekä yksinhuoltajaperheiden vanhemmuuden tuki.
- Koko perheeseen kohdentuvat palvelut. Vertaistuen ja yhteisöllisyyden näkökulma palveluiden kehittämisessä.
- Väkivaltatyön merkitys tärkeää nuorten väkivaltakierteen katkaisemiseksi.
- Hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyön lisääminen lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisessä.
- Lasten ja nuorten on päästävä viipymättä mielenterveys- ja päihdepalveluihin, jotta tilanteet eivät pääse kriisiytymään liiaksi. Nuorten päihdepalveluja tulee vahvistaa.
- Hyvinvointialueen on varmistettava toimiva ja riittävä ensitieto perheille, joihin syntyy vammainen lapsi. Vammaisten lasten osallisuutta on vahvistettava.
- Erityistä huomiota tulee kiinnittää nepsypiirteisten lasten, -nuorten ja perheiden tilanteeseen sekä sujuvampiin palvelupolkuihin.

6.4 Nostoja kuntien lausunnoista

- Vanhemmuuden tuen vahvistaminen poikkileikkaavasti kaikissa palveluissa tärkeää.
- Lapsiperheiden palveluiden integraation vahvistaminen keskeisillä yhdyspinnoilla tärkeää.
- Erityisen tärkeää yhteisen tiedolla johtamisen malli ja yhteiset kehittämisprosessit osana perhekeskustoimintaa ja yhteisövaikuttavuustyötä.
- Hyvinvointialueen ja kuntien palveluiden yhdyspinnat ja yhteistyön rakenteet kaipaavat selkeyttämistä.
- Ammattilaisten osaamisen vahvistaminen osana perhekeskus- ja yhdyspintatyötä tärkeää. Ennaltaehkäisevässä työssä tukea kuntien toimijoille.
- Hyvinvointialueella pitää olla riittävästi resursseja lapsiperheiden palveluiden järjestämiseen. Palveluja pitää olla yhdenvertaisesti saatavilla kaikissa kunnissa.

6.5 Toimenpiteiden toteutumisen arviointi

LANUPE2035 -kehittämissuunnitelman toimenpiteiden toteutumista arvioidaan ja raportoidaan osana palvelulinjan johtoryhmän työskentelyä ja erikseen sovitusti Pirhan muissa johtoryhmissä sekä poliittisessa päätöksenteossa.

Toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan

1. Lasten ja nuorten hyvinvoinnissa tapahtuvilla muutoksilla. Seurataan **systemaattisesti kouluterveyskyselyn indikaattoreissa tapahtuneita muutoksia lapsiperheiden hyvinvoinnin tilaa** osana suunnitelman toimeenpanoa: tavoitteena on tunnistaa lasten, nuorten ja perheiden elinoloissa tapahtuvat muutokset, tunnistaa riskitekijät sekä luoda näkemystä tarvittavista toimenpiteistä.

2. Palvelurakenneuudistuksen onnistunutta toteutumista ja palvelujen järjestämisen painopisteen siirtoa varhaisempaan vaiheeseen. Lisäksi s**euraamalla ja arvioimalla alueellista palveluiden tarvetta, saatavuutta ja kustannuksia**: tavoitteena on palveluiden tarveperustainen ja yhdenvertainen järjestäminen.

3. **Tehostamalla olemassa olevien yhteistyörakenteiden toimivuutta:** paikallinen, alueellinen ja maakunnallinen **perhekeskustoiminta** ja **yhteisövaikuttavuustyö**, sivistystoimen ja lasten, nuorten ja perheiden palveluiden edustajien yhteinen verkosto, sosiaalijohtajien/hyvinvointijohtajien maakunnalliset verkostot, alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä, neuvoloiden ja varhaiskasvatuksen maakunnallinen yhteistyöryhmä sekä kuntien hyte-koordinaattoreiden verkosto.

Suunnitelman toimenpiteiden toteutumista raportoidaan puolivuosittain Pirkanmaan hyvinvointialueen aluevaltuustolle.

Lanupe2035-kehittämissuunnitelman etenemistä raportoidaan IKI2035- ja VAPA2035-kehittämissuunnitelmista tutulla raportointipohjalla

Osatavoitteet	Eteneminen / saavutukset (viimeinen 6 kk)	Toiminnan painopisteet (tuleva 6 kk)	Haasteet, riskit tai päätöstä vaativat asiat	Eteneminen
Tavoitenumero (esim. 2.2.)	•	•	-	Etenee suunnitellusti
Tavoitenumero	•	•		Etenee suunnitellusti
Tavoitenumero	•	•		Etenee suunnitellusti

Pirkanmaan hyvinvointialue

6.6 Suunnitelman vaikutusten ennakkoarviointi

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta on tehty lakisääteinen (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 7§) vaikutusten ennakkoarviointi. Ennakkoarviointia on tehty suunnitelman valmisteluvaiheessa yhdessä henkilöstön kanssa. Lapsiperheiden näkemyksiä on kysytty osana kuntakyselyä.

1. Vaikutusten ennakkoarviointi tehdään koska suunnitelma vaikuttaa lapsiperheisiin ja henkilöstöön suoraan ja epäsuorasti, osin välittömästi ja osin pitkän ajan kuluessa.
2. Suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet ovat strategisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittäviä vaikutukseltaan.
3. Suunnitelman toimenpiteillä tapahtuu merkittäviä muutoksia palveluissa ja osin muutetaan palveluiden järjestämisen tapaa.
4. Tavoitteella ja toimenpiteillä on merkittäviä vaikutuksia lasten, nuorten ja perheiden palveluiden henkilöstöön ja johtamiseen.

Arvioinnin osa-alue	Vaikutusten kuvaus	Kohderyhmä	a) Suunta ja merkittävyys b) Aikajänne	A) Riskit B) Riskienhallinta
Vaikutukset lapsiin, nuoriin ja perheisiin	Varhaisen tuen ja ennaltaehkäisevien palveluiden vahvistaminen parantaa lasten ja perheiden hyvinvointia ja tuen oikea-aikaisuutta	Kaikki Pirkanmaan lapset, nuoret ja perheet	Merkittävä myönteinen vaikutus Keskipitkän aikavälin vaikutukset	A) Tuen tarpeita ei tunnisteta ajoissa, palveluiden alueellinen yhdenvertaisuus ei toteudu. B) Arvioidaan säännöllisesti palveluiden tarvetta ja saatavuutta
Vaikutukset palvelujärjestelmään	Palveluiden laadun parantuminen, palvelupolkujen selkeytyminen, toiminnan vaikuttavuuden arvioinnin kehittyminen, tiedolla johtamisen kyvykkyyden vahvistuminen, vaikuttavuusperustaisen ohjauksen tehostuminen	Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa työskentelevä henkilöstö, pirkanmaalaiset lapsiperheet, yhteistyötahot kunnissa ja kolmannella sektorilla	Myönteinen vaikutus Keskipitkän aikavälin	A) Resurssien riittävyys myös ei-lakisääteisiin palveluihin, palvelutarpeiden ja yhteiskunnallisten ilmiöiden ennakointi B) Riittävän kattava tietopohja tukee tiedolla johtamista, rohkeus tehdä muutoksia ja ratkaisuja
Vaikutukset henkilöstöön	Työtehtävien selkeytyminen, työhyvinvoinnin kasvu, osaamisen hyödyntäminen, työntekijäkokemuksen hyödyntämisen tehostuminen	Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa työskentelevä henkilöstö, heijastevaikutukset asiakaskokemukseen	Merkittävä vaikutus henkilöstön pitovoimaan Kohtalainen vaikutus: palvelurakenneuudistuksen muutosvaihe voi kuormittaa henkilöstöä ja lähiesihenkilöitä	A) Henkilöstöä ei onnistuta sitouttamaan yhteisten tavoitteiden edistämiseen B) Henkilöstön osallistaminen ja kokemustiedon hyödyntäminen
Taloudelliset vaikutukset	Korjaavien palveluiden kustannukset laskevat, karsitaan tuottamattomat palvelut pois, tehdään palveluista tuotantotapa-analyysit	Koko palvelulinjan linjan toiminta ja talous Pirhan talous	Merkittävä Pitkän aikavälin vaikutukset	A) Joudutaan karsimaan liikaa ei-lakisääteisiä palveluita, esihenkilöiden talousosaaminen ei ole riittävällä tasolla B) Kehitetään palveluiden vaikuttavuuden arviointia, talouden seurannan osaamista
Ympäristö- ja aluevaikutukset	Etä- ja digipalveluiden lisääminen vähentää liikkumisen tarvetta	Lapsiperheet, ammattilaiset	Kohtalainen vaikutus	A) Ei tunnisteta riittävän hyvin asiakkaita, joilla on lähityön tarve B) Digipalveluiden käytön seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

6.7 Suunnitelman laatimiseen osallistuneet tahot

- Lasten, nuorten ja perheiden palvelulinjan johtoryhmä
- Suunnitelman laatimiseen on osallistettu useissa eri vaiheissa palvelulinjan palvelupäälliköitä.
- Lanupen henkilöstö, muut palvelulinjat ja eri tehtäväalueet sekä kuntien sivistysjohtajat ovat vaikuttaneet suunnitelman sisältöön antamalla valmistelussa olleesta suunnitelmasta kirjallista ja suullista palautetta.
- Pirkanmaan lapsiperheiden ajatuksia on koottuna osana sähköistä asukaskyselyä.

Suunnitelman on koonnut ja toimittanut Marianne Aalto-Siiro.

Liitteet

Pirkanmaan
hyvinvointialue

LIITE 1: Pirhan strategia

Pirkanmaan hyvinvointialue

LIITE 2: organisaatiokaavio

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut
Palvelulinjajohtaja
Titta Pelttari

Johtamisen tuen palvelut

Ylilääkäri
Tuire Sannisto

HYTE-tiimi
Mari Lahtinen

Vastuualueet

Neuvola ja kehitystä tukevat palvelut
Vastuualuejohtaja
Tarja Soukko

Opiskeluhuolto ja mielenterveys- ja päihde-palvelut
Vastuualuejohtaja
Marja Nurmi-Vuorinen

Perhepalvelut
Vastuualuejohtaja
Terhi Huttunen

Lapsiperheiden sosiaalityön palvelut
Vastuualuejohtaja
Hanna Lähteenmäki

Lastensuojelun sijaishuolto
Vastuualuejohtaja
Hanna Harju-Virtanen

Vastuuyksiköt

Neuvola- ja kehitystä tukevat palvelut
Anni Remahl
Johanna Vuoriaho

Opiskeluhuolto
Heidi Härmä
Sirpa Tikka
Niina Pirinen

Mielenterveys- ja päihdepalvelut
Piia Niinikoski

Asiakas- ja perheohjaus
Anna-Maija Syrjä

Palvelutarpeen arviointi
Mari Järvensivu

Kasvatus- ja perheneuvonta
Ulla Mutikainen

Perheoikeudelliset palvelut
Teija Virtanen

Kotiin vietävät palvelut
Marja Olli

Sosiaalityö- ja ohjaus
Kaisu Heikkilä
Katja Sipiläinen

Lastensuojelun asiakasohjaus Luotsi

Perhetukikeskukset
Heli Fogelman

Perheryhmäkoti Satakieli

Pirkanmaan hyvinvointialue

Vakituisen henkilöstön määrä n. 1900 htv

LIITE 3: LANUPE2035-suunnitelman suhde muihin toimintaa ohjaaviin suunnitelmiin

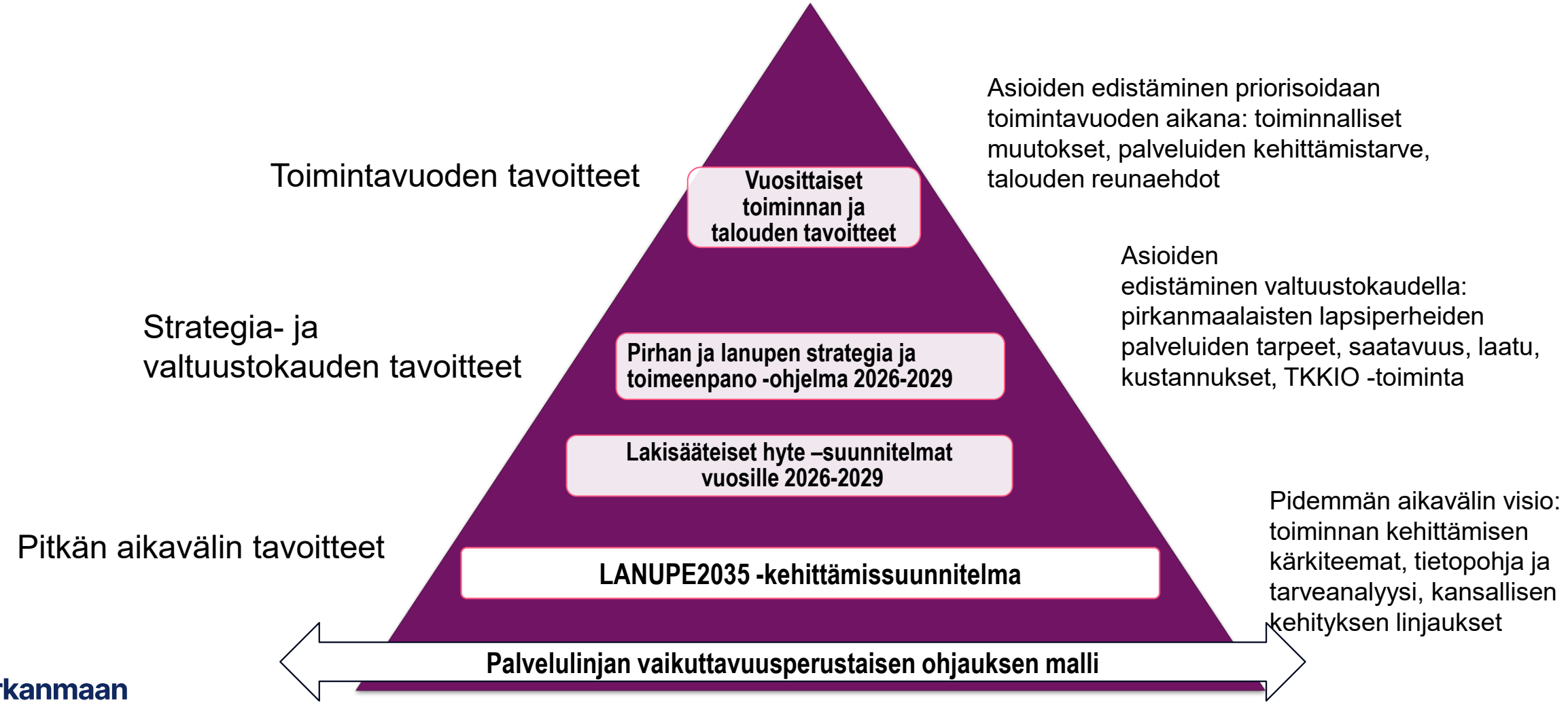

Pirkanmaan hyvinvointialue

LIITE 4: Lapsimäärän kehittyminen eri kunnissa

Pirkanmaan
hyvinvointialue

0-17-vuotiaiden osuus on laskenut ja laskee tulevina vuosina. Lähtötilanteesta 2022 lapsimäärän ennustetaan vähenevän vuoteen 2030 mennessä lähes 6500 lapsella (- 7 %). Ainoastaan Tampereella lapsimäärä kasvaa 1/2

Kunta	0-17-vuotiaat v. 2022	0-17-vuotiaat v. 2024	Ennakko-tilasto v. 2025 0-17-v	0-17-vuotiaat ennuste v. 2030	%-muutos v.2022 -> v. 2030
Akaa	3267	3115	3058	2587	-21 %
Hämeenkyrö	2061	2042	1994	1827	-11 %
Ikaalinen	1129	1101	1072	848	-25 %
Juupajoki	300	255	257	208	-31 %
Kangasala	7353	7302	7319	6999	-5 %
Kihniö	248	243	224	187	-25 %
Kuhmoinen	227	212	210	174	-23 %
Lempäälä	6375	6201	6094	5729	-10 %
Mänttä-Vilppula	1314	1264	1235	1026	-22 %
Nokia	7609	7469	7362	6926	-9 %
Orivesi	1557	1493	1474	1215	-22 %
Parkano	1016	971	942	830	-18 %

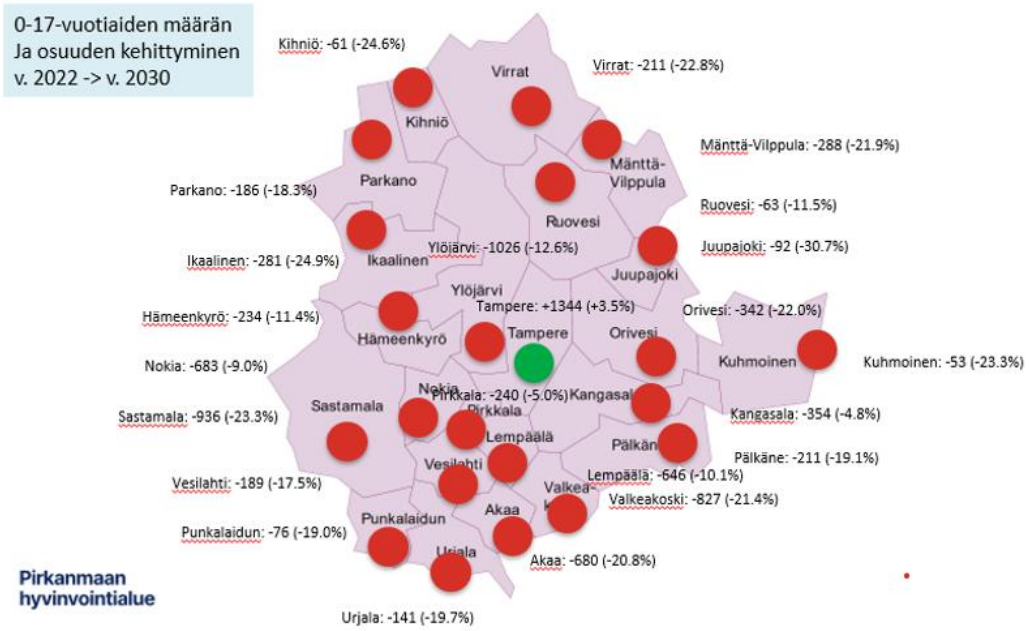

Taulukossa lasten lukumäärä. Väri kertoo muutoksen suunnan vuoteen 2022 nähden.

Lapsimäärä kasvaa

Lapsimäärä vähenee

0-17-vuotiaiden osuus on laskenut ja laskee tulevina vuosina. Lähtötilanteesta 2022 lapsimäärän ennustetaan vähenevän vuoteen 2030 mennessä lähes 6500 lapsella (- 7 %). Ainoastaan Tampereella lapsimäärä kasvaa 2/2

Kunta	0-17-vuotiaat v. 2022	0-17-vuotiaat v. 2024	Ennakko-tilasto v. 2025 0-17-v	0-17-vuotiaat ennuste v. 2030	%-muutos v.2022 -> v. 2030
Pirkkala	4755	4718	4720	4515	- 5%
Punkalaidun	400	370	352	324	-19%
Pälkäne	1105	1017	970	894	-19 %
Ruovesi	550	538	535	487	-12 %
Sastamala	4012	3851	3710	3076	-23 %
Tampere	38 610	39 507	39 623	39954	+ 4%
Urjala	716	668	637	575	-20 %
Valkeakoski	3858	3736	3673	3031	-21 %
Vesilahti	1078	1041	1043	889	-18 %
Virrat	927	868	852	716	-23 %
Ylöjärvi	8163	7977	7859	7137	-13 %
Koko Pirkanmaa	96 630	95 959	95 215	90156	- 7 %

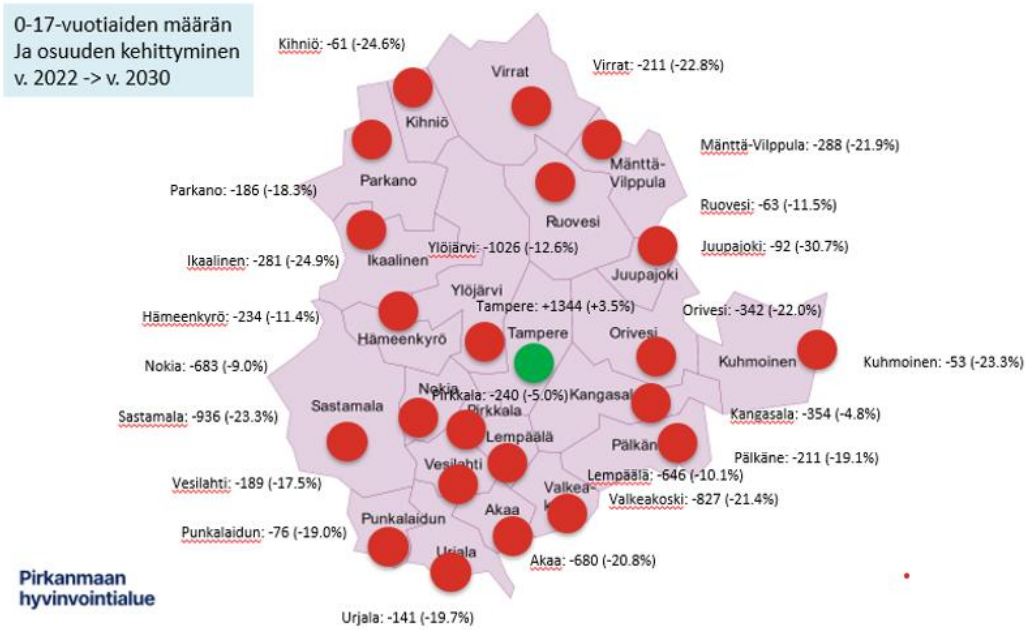

Taulukossa lasten lukumäärä. Väri kertoo muutoksen suunnan vuoteen 2022 nähden.

Lapsimäärä kasvaa

Lapsimäärä vähenee

Neuvolaikäisten määrän ennustetaan kasvavan Tampereen lisäksi Kangasalla, Lempäälässä, Nokialla ja Pirkkalassa 1/2

Kunta	0-6-vuotiaat v. 2022	0-6-vuotiaat v. 2024	0-6-vuotiaat ennuste v. 2030	%-muutos v.2022 -> v. 2030
Akaa	936	916	881	- 6%
Hämeenkyrö	670	628	573	-15 %
Ikaalinen	326	273	247	- 24 %
Juupajoki	80	66	64	- 20 %
Kangasala	2488	2426	2504	+ 1%
Kihniö	64	67	56	-13 %
Kuhmoinen	67	62	46	-8 %
Lempäälä	2073	2029	2038	-2 %
Mänttä-Vilppula	400	362	310	-23 %
Nokia	2424	2396	2449	+ 1%
Orivesi	467	461	399	-15 %
Parkano	327	299	274	-16 %

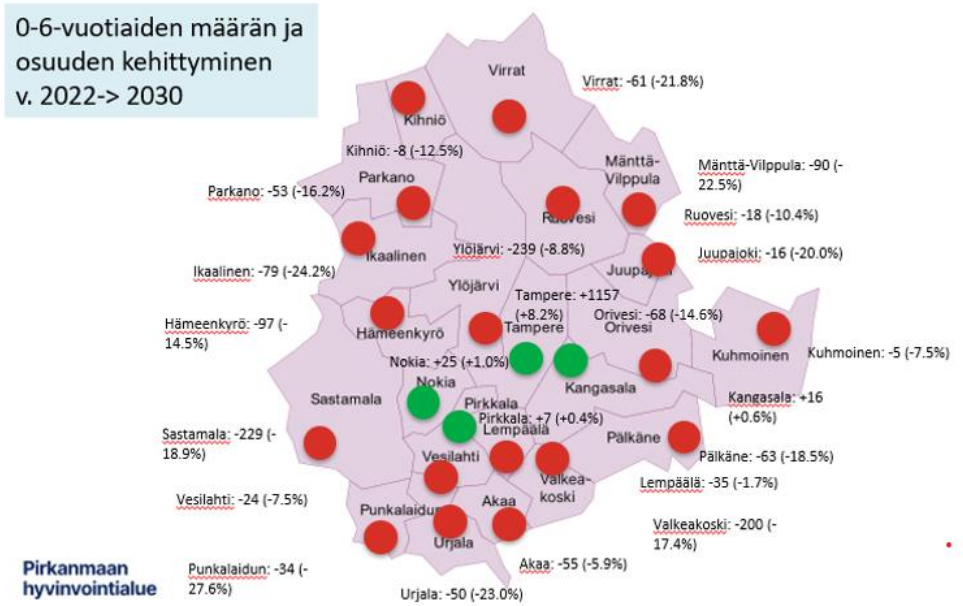

Taulukossa lasten lukumäärä. Väri kertoo muutoksen suunnan vuoteen 2022 nähden.

Lapsimäärä kasvaa

Lapsimäärä vähenee

Neuvolaikäisten määrän ennustetaan kasvavan Tampereen lisäksi Kangasalla, Lempäälässä, Nokialla ja Pirkkalassa 2/2

Kunta	0-6-vuotiaat v. 2022	0-6-vuotiaat v. 2024	0-6-vuotiaat ennuste v. 2030	%-muutos v.2022 -> v. 2030
Pirkkala	1557	1469	1564	+-0
Punkalaidun	123	106	89	-28 %
Pälkäne	340	304	277	-19 %
Ruovesi	173	155	150	-10 %
Sastamala	1214	1127	985	-19 %
Tampere	14 111	14 273	15 268	+ 8%
Urjala	217	197	167	-23%
Valkeakoski	1152	1090	952	-17 %
Vesilahti	319	314	295	-8 %
Virrat	280	252	219	-22 %
Ylöjärvi	2701	2609	2462	- 9%
Koko Pirkanmaa	32 510	31 881	32 269	- 1 %

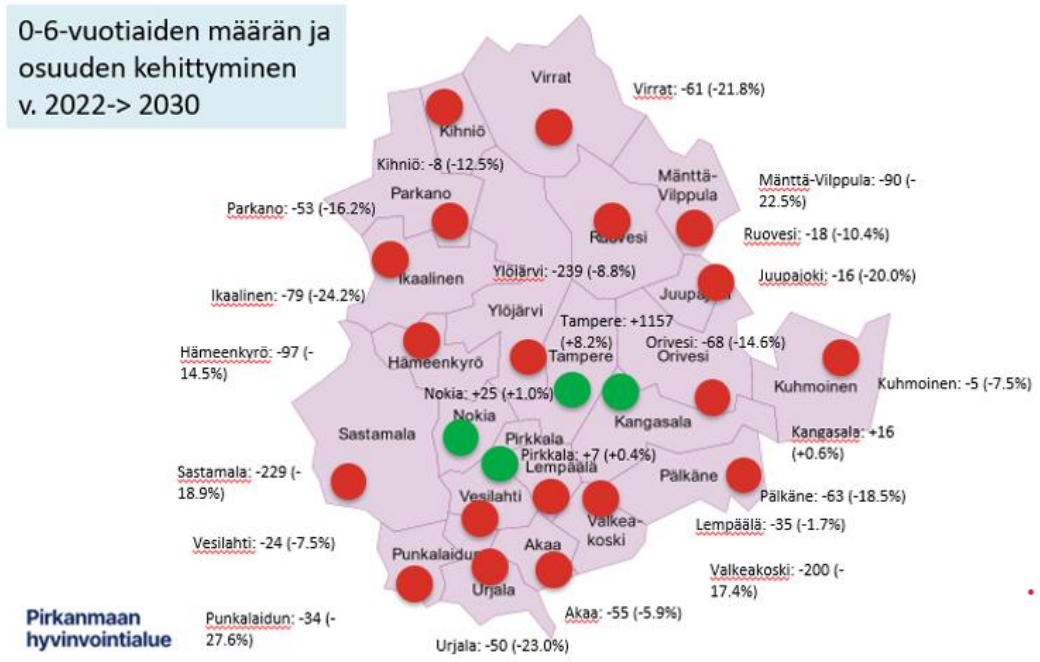

Taulukossa lasten lukumäärä. Väri kertoo muutoksen suunnan vuoteen 2022 nähden.

Lapsimäärä kasvaa

Lapsimäärä vähenee

LIITE 5: Viralliset lausunnot suunnitelmasta

- Akaan kaupungin lausunto 4/2026
- Kangasalan kaupunki 4/2026
- Kuhmoisten kunta 4/2026
- Lempäälän kunta 4/2026
- Oriveden kaupunki 4/2026
- Pälkäneen kunnan lausunto 4/2026
- Tampereen kaupungin lausunto 3/2026
- Pirhan ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden valiokunta
- Pirhan lasten, nuorten, perheiden ja työikäisten valiokunnan lausunto 2/2026
- Pirhan nuorisovaltuusto 3/2026
- Pirhan Tulevaisuus- ja turvallisuusvaliokunnan lausunto 3/2026
- Pirhan vammaisneuvoston lausunto 3/2026

Lähteet

- Digitaalisten laitteiden vapaa-ajan käytön kansalliset suositukset
- Finlex: hyvinvointialueen palveluiden järjestämistä ohjaava lainsäädäntö, lastensuojelulaki, sosiaalihuoltolaki, terveydenhuoltolaki
- FinLapset 2025
- Kansallinen Sote2040Visio
- Kouluterveyskysely 2025
- Pirkanmaan hyvinvointialueen strategia 2026-2029.pdf
- THL, Johdon strateginen tilannekuva Johdon strateginen tilannekuva – THL
- THL: Järjestämisen tavoitteet ja mittarit - THL
- THL: Seurannan, arvioinnin ja ohjauksen ydintiedot -raportointi (SAO) - THL
- THL: Sotkanet
- THL:n tietokantaraportit
- THL: TEAviisari - Terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä
- Väestö 2040 –tulevaisuustarkastelu. Tampereen kaupunkiseudun selvitys
- Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet vuosille 2025–2029. Valtionevoston julkaisuja 2025

Keskeiset lait ja kansallinen ohjaus

Lastensuojelulaki
Sosiaalihuoltolaki
Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki
Terveydenhuoltolaki
Perusopetuslaki,
Varhaiskasvatuslaki,
Nuorisolaki
Vammaispalvelulaki
Laki hyvinvointialueesta
Kuntalaki
Tasa-arvolaki
Yhdenvertaisuuslaki
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä
YK:n Lapsen oikeuksien sopimus

Kansallinen Lapsistrategia

Hyvinvointisuunnitelmat

- Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma (pdf)
- Pirkanmaan alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma (pdf)
- Pirkanmaan hyvinvointialueen ehkäisevän päihdetyön suunnitelma (pdf)
- Pirkanmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma (pdf)
- Pirkanmaan hyvinvointialueen neuvolasuunnitelma (pdf)
- Pirkanmaan hyvinvointialueen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (pdf)
- Pirkanmaan hyvinvointialueen väkivallan ehkäisyn toimenpideohjelma 2024 - 2026 (pdf)